PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

2º EP

CURSO 2018-2019

CPI TINO GRANDÍO

Mestra: Olaya Castañón Gómez

1.- Introdución e contextualización

2.- Curriculo (Obxetivos, Contidos, Criterios de avaliación, Estándares de aprendizaxe, Competencias clave e Mínimos exixibles)

3.- Concreción de obxectivos do curso

4.- Temporalización

5.- Instrumentos e procedimientos de avaliación

6.- Concrecións metodolóxicas da materia

7.- Materiais e recursos didácticos

8.- Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado

9- Deseño da avaliación inicial

10.- Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente

11.- Medidas de atención á diversidade

12.- Actividades complementarias e extraescolares

13.- Revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

1. INTRODUCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Logo dunha revisión bibliográfica por algunhas das aproximacións conceptuais ó termo *programación,* en liñas xerais poderiamos definila coma un *proxecto de intervención educativa, deseñado para un grupo concreto de alumnos e para un período de tempo determinado, que ten como eixo condutor a concreción curricular establecida para o centro*. A programación será, xa que logo, unha proposta concreta de ensinanza-aprendizaxe que atenda ós supostos particulares do devandito grupo de alumnos. Neste eido, concibimos a programación de ciclo como un conxunto de unidades de traballo ordenadas e secuenciadas para ese ciclo, nas que se explicitarán tanto as competencias básicas, coma os obxectivos, contidos, as actividades de ensinanza-aprendizaxe, as actividades e criterios para a avaliación e cualificación, a atención á diversidade, etc.

Esta Programación, deseñada para o 2º curso de EP, basada na normativa vixente en materia de educación para Galicia, a saber: *Ley Orgánica* 8/2013, de 9 de diciembre para a Mellora da Calidade Educativa (LOMCE) e en Galicia establece o seu currículo nesta etapa educativa mediante o **Decreto 105/2014** de 4 de setembro (DOG do 9 de setembro).

1.1.- TIPO DE CENTRO. CARACTERÍSTICAS

Este centro está constituído por tres sectores educativos diferenciados e interrelacionados:

Ed. Infantil	3 unidades
Ed. Primaria	6 unidades
Ed. Secundaria	4 unidades

1.2.- SITUACIÓN ACTUAL DO CENTRO.

- **Profesorado:**

NIVEL	NÚMERO E OBSERVACIÓNS
Ed. INFANTIL	3 profesores.

Ed. PRIMARIA	6 profesores titores. 1 especialista de música. 1 especialista de inglés 1 especialista de educación física 1 profesor de pedagoxía terapéutica 1 A L compartido 1 profesor de Relixión tamén compartido.
Ed. SECUNDARIA	20 profesores 1 profesora de Relixión de ESO compartida 1 orientadora 1 profesor de pedagoxía terapéutica

Alumnado:

NIVEL	NÚMERO
Ed. INFANTIL	32 alumnos
Ed. PRIMARIA	58 alumnos
Ed. SECUNDARIA	56 alumnos

Persoal non docente.

O persoal non docente que desenvolve o seu traballo no centro é:

- un conserxe
- unha administrativa
- unha cociñeira
- axudante de cociña
- persoal de limpeza

Asociación de Pais e Nais de Alumnos/as

Cóntase cunha asociación non moi representativa en canto a número de membros, pero si en canto a participación coa vida do centro. Dita asociación colabora co centro en todo o que está na súa man: achegas económicas, organización de actividades extraescolares, vixilancia de comedor, organización do Entroido e todo aquilo que se lle solicita puntualmente.

Infraestrutura do centro

É importante salientar que algunhas das dependencias (ximnasio, aula de música e comedor), son utilizadas por todos os alumnos do centro o que fai necesario unha organización de tempos e espazos así como unhas normas claras que permitan a convivencia dos tres sectores educativos implicados.

O centro dispón dun espazo para biblioteca para Infantil, Primaria e Secundaria. Cun Equipo constituído por profesores das tres etapas educativas e un proxecto común ó que lle foi concedido un Plan de Mellora de Bibliotecas Escolares.

Así mesmo contamos con dúas aulas de Informática, unha de Infantil e Primaria e unha de secundaria.

A aula de 2º de primaria

No presente curso, 2º de educación primaria conta cun total de 12 nenos e nenas. Non contamos con alumnado repetidor nin alumnado que presente necesidades educativas especiais referidas a problemas específicos de aprendizaxe. Aínda que algúns desenvolveron a lectura moi tarde e aínda lles costa moito ler.

No que a dotación material se refire, cabe destacar que a aula conta cun espazo físico suficiente para dar cabida ao alumnado, reciben unha boa iluminación natural e as mesas e cadeiras están en bo estado, así como o resto do mobiliario. Está dotada con equipo informático, cun encerado dixital e un canón proxector.

Tamén existe, asemade, suficiente material bibliográfico para desenvolver as tarefas pedagóxicas diarias.

1.3.- CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO DE 2º DE E.P.

Desenvolvemento afectivo

- Aínda teñen unha dependencia forte dos referentes máis significativos (pais, profesores…).
- Desenvolven os sentimentos e melloran o seu control emocional.

Desenvolvemento psicomotor

- Consolidan o esquema corporal.
- Controlan as condutas motrices de base: equilibrio e coordinación.
- Dominan as condutas perceptivomotrices: estruturación espacial e temporal.
- Perfeccionan a psicomotricidade grosa e fina.

Estas características son básicas para a adquisición da madurez lectoescritora, imprescindible para unha aprendizaxe eficaz.

Desenvolvemento cognitivo

- Apóianse nun estadio de operacións concretas, o que supón a necesidade de manipular para chegar á adquisición de conceptos, aínda que estes sexan elementais.
- Pasan da intelixencia práctica intuitiva á operativa, coñecen a través da súa experiencia persoal e van evolucionando cara ao coñecemento sistemático.
- Seu pensamento é sincrético e analóxico, polo que establecen analoxías sen realizar análises nin deducións: proceden indutiva e intuitivamente.
- Desenvolven a curiosidade intelectual e a capacidade de atención e observación.
- Acadan a concepción do espazo e do tempo de maneira elemental e desde a súa experiencia.
- Desenvolven funcionalmente a linguaxe como medio de pensamento e intercambio social.
- Melloran no coñecemento de feitos e no de procesos.

Desenvolvemento da personalidade

- Afianzan o concepto e a estima que teñen deles mesmos.
- Van perfilando o seu carácter e vanse aclimatando á escola.
- Desenvolven a súa estima polos demais.

Desenvolvemento social

- Desenvolven o seu proceso de socialización.
- Posúen os hábitos básicos para a vida social, polo que son capaces de entender e respectar as normas de convivencia.
- A súa resposta á emulación é positiva.
- Desenvolven o interese polas características dos demais e polas relacións de grupo.

Curriculo (Obxetivos, Contidos, Criterios de avaliación, Estándares de aprendizaxe, Competencias clave e Mínimos exixibles)

2. CURRÍCULO (OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, COMPETENCIAS CLAVE E MÍNIMOS ESIXIBLES.

Ciencias da Natureza

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	
BLOQUE 1. INICIACIÓN Á ACTIVIDADE CIENTÍFICA					
b e h i j	B1.1. Iniciación á actividade científica. B1.2. Realización de proxectos con guía na súa estrutura e presentación de resultados. B1.3. Busca guiada de información en internet e noutros soportes. B1.4. Elaboración guiada de textos escritos básicos, murais, paneis, esquemas ou presentacións para recoller conclusións.	B1.1. Iniciarse na actividade científica a través de proxectos: buscar, seleccionar información de forma guiada e comunicar os resultados en diferentes soportes.	CNB1.1.1. Manifesta certa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas eten iniciativa na toma de decisións.	CAA CMCCT CSIEE	Manifesta certa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas
a b c m	B1.5. O traballo cooperativo. B1.6. Iniciación ás técnicas de traballo. Recursos e técnicas de traballo intelectual. B1.7. Hábitos de *traballo*, esforzo e responsabilidade.	B1.2. Traballar de forma cooperativa, respectando os compañeiros/as, o material e as normas de convivencia.	CNB1.2.1. Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo e respecta os compañeiros/as, o material e as normas de convivencia.	CAA CMCCT CSC CSIEE	Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo respetando os compañeiros/as, o material.
BLOQUE 2. O SER HUMANO E SAÚDE					

- b - e - d - h	- B2.1. Identificación e observación das partes do corpo humano. - B2.2. Relación co medio e co seu contorno.	- B2.1. Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando a diversidade.	- CNB2.1.1. Identifica e describe as partes do corpo humano e compárao co doutros seres vivos.	CMCCT - CCL CSC	- Identifica e describe as partes do corpo humano diferenciándolo doutros seres vivos.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp. clave	
k m	B2.3. Recoñecemento da respiración e da nutrición como funcións vitais. B2.4. Aceptación do propio corpo e do dos e das demais, coas súas limitacións e posibilidades. B2.5. Identificación e verbalización de emocións (medo, tristura, enfado, ledicia, felicidade) e sentimentos propios e alleos.		CNB2.1.2. Recoñece a respiración e a nutrición como funcións vitais.	CMCCT	Recoñece a respiración e a nutrición como funcións vitais.
			CNB2.1.3. Verbaliza e comparte emocións e sentimentos propios e alleos.	CMCCT CSC CCL	
a b d h k m	B2.6. Hábitos saudables: alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. B2.7. Hábitos de prevención de enfermidades e de accidentes no seu contorno e identificación de comportamentos apropiados de actuación cando se producen.	B2.2. Relacionar os hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso coa saúde e coa enfermidade.	CNB2.2.1. Coñece algún trastorno alimentario e as estratexias para a súa prevención.	CMCCT CSC CAA	
			CNB2.2.2. Relaciona o exercicio físico, o descanso e a adecuada alimentación coa propia saúde.	CMCCT CSC	Relaciona o exercicio físico, o descanso e a adecuada alimentación coa propia saúde.
b c e h	B2.8. Pirámide alimentaria. B2.9. Alimentos diarios necesarios. B2.10. Análise de costumes na alimentación diaria.	B2.3. Deseñar, de forma colectiva, un menú semanal de merendas saudables para o recreo.	CNB2.3.1. Identifica os alimentos diarios necesarios aplica o menú semanal de merendas na escola.	CMCCT	. Identifica os alimentos diarios necesarios aplica o menú semanal de merendas na escola.
BLOQUE 3. OS SERES VIVOS					
g e l	B3.1. Diferenzas entre seres vivos e inertes. B3.2. Identificación das características e dos	B3.1. Identificar as principais características e comportamentos de animais e plantas para adaptarse ao	CNB3.1.1. Explica as diferenzas entre seres vivos e inertes observando o seu contorno.	CMCCT CCL	Explica as diferenzas entre seres vivos e inertes do deu contorno máis próximo

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
	comportamentos de animais e plantas para adaptarse ao seu medio, tendo en conta o seu contorno.	seu medio, tendo en conta o seu contorno.	- CNB3.1.2. Identifica e describe animais e plantas do seu contorno, empregando diferentes soportes.	- CMCT CCL	- Identifica e describe animais e plantas do seu contorno.
- b - c - e - h - i - j - l - m - o	- B3.3. Observación dun animal ou dunha planta no seu medio natural ou reproducindo o medio na aula, empregando diferentes soportes: orais, escritos, gráficos, informáticos, fotográficos... - B3.4. Rexistro elemental da observación e do contraste de datos entre os compañeiros/as. - B3.5. Valoración da responsabilidade no coidado de plantas e animais domésticos. - B3.6. Respecto polos seres vivos do contorno.	- B3.2. Observar e rexistrar, de maneira elemental e en equipo, algún ser vivo no seu medio natural ou na aula e comunicar de xeito oral e escrito os resultados, empregando diferentes soportes.	- CNB3.2.1. Nomea e clasifica, con criterios elementais a partir da observación, seres vivos do seu contorno adoptando hábitos de respecto.	CMCCT - CCL - CSC	- Nomea e clasifica, a partir da observación, seres vivos do seu contorno.
BLOQUE 4. MATERIA E ENERXÍA					
- a - b - e - g - h	- B4.1. Recoñecemento da presenza da auga e do aire no medio físico. - B4.2. Uso responsable da auga e valoración da importancia do aire limpo para a vida. - B4.3. Tarefas de redución, reutilización e reciclaxe na escola e no seu contorno próximo.	- B4.1. Identificar e describir a auga e o aire como recursos fundamentais para a vida, e tomar conciencia da necesidade do seu uso responsable.	- CNB4.1.1. Valora e aplica usos responsables da auga na escola.	CMCCT - CSC CCL	- Valora e aplica usos responsables da auga na escola.
			- CNB4.1.2. Reduce, reutiliza e recicla residuos na escola.	CMCT - CSC CSIEE	- Reduce, reutiliza e recicla residuos na clase.

- b - g	B4.4. Observación dos efectos da aplicación dunha forza. - B4.5 Realización de experiencias sinxelas para analizar efectos das forzas sobre obxectos e	- B4.2. Realizar experiencias sinxelas para analizar efectos das forzas sobre obxectos e movementos cotiáns.	- CNB4.2.1 Realiza experiencias sinxelas sobre os efectos da aplicación dunha forza en situación da vida cotián.	CMCCT CAA	- Recoñece os efectos da aplicación dunha forza en situación da vida cotián.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
h				CSIEE	
			CNB4.2.2 Analiza os efectos das forzas sobre obxectos e movementos cotiáns.	CMCT CAA CSIEE	
BLOQUE 5. A TECNOLOXÍA, OBXECTOS E MÁQUINAS					
a b c d e h m	B5.1. Observación e clasificación de aparellos e máquinas sinxelas do contorno identificando a súa utilidade evitando estereotipos sexistas. B5.2. Manipulación e observación do funcionamento de obxectos, aparellos simples domésticos e escolares, das partes que os compoñen e da enerxía que necesitan para funcionar. B5.3. Prevención de riscos no emprego de máquinas e aparellos de uso cotián.	B5.1. Observar, manexar e clasificar obxectos e aparellos simples domésticos e escolares identificando a súa utilidade, as partes que os compoñen e a enerxía que empregan.	CNB5.1.1. Identifica e coñece a diversidade de máquinas do seu contorno e os beneficios que producen na vida cotiá.	CMCCT CSC	Identifica e coñece a diversidade de máquinas do seu contorno e os beneficios que producen na vida cotiá.
			CNB5.1.2. Coñece os oficios das persoas do seu contorno e valora a importancia de cada profesión, a responsabilidade e a contribución social, evitando estereotipos	CMCCT CSC	Coñece os oficios das persoas do seu contorno.
			CNB5.1.3. Manexa obxectos simples de uso cotián identificando as situacións que poden xerar risco e estereotipos sexistas.	CMCCT CSC	Manexa obxectos simples de uso cotián.
a b h i	B5.4. Identificación dos compoñentes básicos dun ordenador. B5.5 Coidado dos recursos informáticos.	B5.2. Empregar o ordenador identificando os compoñentes básicos e coidando o seu uso.	CNB5.2.1. Identifica e describe as partes dun ordenador durante o seu uso.	CMCCT CD CCL	Identifica e describe as partes dun ordenador durante o seu uso.
			CNB5.2.2. Emprega o ordenador de forma guiada e fai un bo uso.	CMCCT CD	Emprega o ordenador de forma guiada e fai un bo uso.

Ciencias Sociais

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
BLOQUE 1. CONTIDOS COMÚNS					
b d e h i	B1.1.O establecemento de conxecturas, de predicións e, a observación, e experimentación como procesos básicos que favorecen a Iniciación ao coñecemento científico. B1.2.Propostas de traballo que xurdan dunha situación problema, acontecemento ou inquietude da contorna que os rodea, que supoña un proceso de investigación e acción por parte do alumnado e facilite o proceso de autorregulación de aprendizaxes. B1.3.Introdución no uso das TIC e outras fontes (directas e indirectas) para obter información, analizala, organizala, documentar o proceso mediante o uso do cartafol e a comunicación das conclusións. B1.4. Planificación, xestión e presentación dos traballos co fin de acadar obxectivos.	B1.1.Realizar traballos de investigación que partan do establecemento de conxecturas, da observación, experimentación e da toma de conciencia dos sentimentos e sensacións como medios básicos para obter información, seleccionala, organizala, extraer conclusións e comunicalas sen esquecer a introdución ao manexo das TIC para este fin e valorando o esforzo realizado.	CSB1.1.1.Fai conxecturas, predicións e recolle información a través da observación e experimentación iniciándose no emprego das TIC e outras fontes directas e indirectas, selecciona a información relevante e a organiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica.	CAA CCL CD CMCCT	Selecciona a información relevante obtendo conclusións sinxelas e comunicandoas.
			CSB1.1.2.Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas coidando a súa presentación, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.	CSIEE CAA CSC	Manifesta autonomía na planificación e execución das actividades. Iniciase no hábito de traballar dunha maneira ordenada, clara e limpa.

a b c	B1.5.O traballo en equipo. B1.6.Iniciación na creación e o uso de hábitos e técnicas de estudo.	B1.2.Traballar en equipo e adoitar un comportamento de respecto e tolerancia ante as achegas alleas.	CSB1.2.1.Participa en actividades individuais e de grupo adoitando un comportamento responsable,	CSC CAA	Colabora cos compañeiros nas actividades colectivas respectando as ideas e opinións do resto do grupo.

Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp	Minimos exixibles
d m	B1.7.Valoración do esforzo e coidado do material. B1.8.A cooperación e o diálogo como valores democráticos e recursos básicos na resolución pacífica de conflitos.		construtivo e solidario, valorando o esforzo e o coidado do material.		
		B1.3.Empregar os mapas mentais como unha técnica básica de estudo.	CSB1.3.1.Elabora algúns mapas mentais sinxelos como técnica básica de estudo.	CAA	
h o	B1.9.Utilización da terminoloxía propia da área.	B1.4.Coñecer e iniciarse no emprego da terminoloxía propia da área.	CSB1.4.1.Identifica a terminoloxía propia da área.	CCL CMCCT CSC	Identifica algúns terminos propia da área.
BLOQUE 2. O MUNDO QUE NOS RODEA					
a h i o	B2.1.Investigamos sobre os usos da auga, os lugares nos que aparece na contorna próxima e os uso responsable desta empregando as TIC.	B2.1. Recoñecer a auga como elemento natural analizando os usos que o ser humano fai da auga: domésticos, económicos, públicos e deportivos recreativos. O uso responsable deste ben.	CSB2.1.1 Pon un exemplo de cada un dos usos que, o ser humano, fai da auga.	CMCCT CD CCL	Pon un exemplo dalgúns dos usos que, o ser humano, fai da auga.
			CSB2.1.2. Realiza un uso responsable da auga na súa vida cotiá.	CSC	

		B2.2. Observar e localizar nun mapa os lugares nos que hai auga distinguindo entre zonas de auga doce e salgada.	CSB2.2.1. Identifica os lugares onde hai auga na contorna e localiza, en mapas sinxelos, como se distribúe a auga doce e salgada no territorio.	CMCCT CD CAA	Identifica con axuda os lugares onde hai auga na contorna e localiza, en mapas sinxelos, como se distribúe a auga doce e salgada no territorio.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
a h o	B2.2.Os ecosistemas da contorna e o ser humano.	B2.3. Coñecer os elementos básicos que forman un ecosistema, identificando as actividades humanas que orixinan desequilibrios neles e espertando actitudes de defensa, respecto e recuperación deles.	CSB2.3.1.Explica de maneira sinxela os elementos básicos que forman un ecosistema identificando as actividades humanas que orixinan desequilibrios neles e cita algunha medida de respecto e recuperación.	CMCCT CSC CCL	Explica de maneira sinxela os elementos básicos que forman un ecosistema identificando as actividades humanas que orixinan desequilibrios .
		B2.4 Realizar sinxelos traballos dalgún ecosistema en concreto: acuático, terrestre.	CSB2.4.1.Nomea os elementos e as características básicas dos ecosistemas sobre os que se investigou na aula.	CMCCT CCL	Nomea os elementos e algunas das características básicas dos ecosistemas sobre os que se traballou na aula.

a h e o	B2.3.A paisaxe natural. O coidado e a contaminación. Tipos de paisaxes. A paisaxe natural que nos rodea. Tipos de paisaxe e a súa conservación. Observación de diferentes tipos de paisaxe (a través de fotos, de imaxes da web, libros), comparación e identificación do tipo de paisaxe que corresponde ao contexto no que vive.	B2.5. Identificar as diferenzas entre paisaxe natural e urbana, analizando en grupo as consecuencias que a intervención humana provoca na conservación da paisaxe natural e definindo algunhas medidas para a conservación desta.	CSB2.5.1.Identifica os elementos da paisaxe natural e urbana mais próxima.	CMCCT	Identifica algún dos elementos da paisaxe natural e urbana mais próxima.
			CSB2.5.2.Describe as paisaxes de costa diferenciándoas das de interior.	CMCCT CCL	Describe as paisaxes de costa diferenciándoas das de interior.
			CSB2.5.3.Coñece e leva á practica accións positivas para a protección do medio natural.	CMCCT CSC	.Coñece accións positivas para a protección do medio natural.
h e o	B2.4.Realización dun mapa mental cos elementos máis significativos que conforman a paisaxe da localidade: relevo, ríos, illas, encoros, lagoas... e citar algunha característica deles.	B2.6.Identificar os elementos básicos que conforman a paisaxe local e coñecer algunha características máis significativa destes.	CSB2.6.1.Cita algúns dos elementos básicos que conforman a paisaxe local e coñece as características máis significativa destes.	CMCCT CCL	Cita algúns dos elementos básicos que conforman a paisaxe local e coñece as características máis significativa destes.
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
h e o	B2.5.Rochas e minerais da contorna: cor, textura, forma, dureza. Usos básicos destes materiais.	B2.7.Identificar algunhas rochas e minerais presentes na contorna e recoñecer algúns usos que as persoas fan deles.	CSB2.7.1.Identifica algúns minerais e rochas da súa contorna e coñece algúns usos aos que se destinan.	CMCCT CCL	Identifica os minerais e as rochas máis coñecidos na súa contorna e coñece algúns dos usos aos que se destinan.
h e	B2.6.Orientacións espaciais, nocións básicas que lle permitan orientarse nun debuxo ou nun plano sinxelo da contorna máis próxima.	B2.8.Empregar correctamente as nocións topolóxicas básicas de posición e proximidade para orientarse na contorna máis próxima.	CSB2.8.1.Elabora un esbozo do plano do barrio no que este situada a escola e deseñar posibles itinerarios de acceso desde a súa casa.	CMCCT CAA CSIEE	Elabora un esbozo do plano do barrio no que este situada a escola e deseñarndo, con axuda, posibles itinerarios de acceso desde a súa casa.
BLOQUE 3. VIVIR EN SOCIEDADE					

- a - c - h - o	- B3.1.Quen goberna a túa localidade? O Concello e os seus servizos básicos. O exercicio activo da cidadanía.	- B3.1. Coñecer organización social da súa contorna próxima e as súas formas de goberno e diferenciar entre unha localidade e un municipio.	- CSB3.1.1.Describe a organización social da contorna mais próxima e as súas formas de goberno e diferencia entre que é unha localidade e un municipio.	- CSC - CCL	- Describe a organización social da contorna mais próxima e diferencia entre que é unha localidade e un municipio.
		- B3.2.Identificar as funcións e servizos dos seus diversos organismos: bombeiros e bombeiras, policía...	- CSB3.2.1.Explica e valora as funcións que desempeñan algún dos servizos do Concello.	- CSC - CCL	- Explica as funcións que desempeñan algún dos servizos do Concello.
		- B3.3.Recoñecer a importancia que o exercicio activo da cidadanía polas persoas que o habitan ten para unha convivencia pacifica.	- CSB3.3.1. Describe algunhas accións da cidadanía que contribúen ao desenvolvemento dunha convivencia pacifica	- CSC - CCL	

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- a - h - d	- B3.2.A pertenza a grupos sociais da localidade: deportivos, recreativos, culturais,..	- B3.4. Manifestar satisfacción pola pertenza a un grupo e respectar as características das persoas coas que convivimos e que pertencen a diferentes grupos sociais.	- CSB3.4.1.Amosa unha actitude de aceptación e respecto ante as diferenzas individuais nos grupos aos que pertence e cos que convive, nos xogos e nas tarefas escolares.	- CSC	- Acúa cos demáis cunha actitude de aceptación e respecto .

a d h j o	B3.3.Investigación sobre as diferentes manifestacións culturais da contorna.	B3.5.Recoñecer algunha das manifestacións culturais e obras mais representativas da comarca e da comunidade, valorar a súa diversidade e contribuír á súa conservación.	CSB3.5.1.Explica oralmente algunhas festas, costumes, folclore,..propias da escola, da cidade, da comunidade así como algunha obra que sexa moi representativa na contorna próxima.	CSC CCL CCEC	Explica oralmente algunhas festas, costumes, folclore,..propias da escola, da cidade, da comunidade.
d h e	B3.4. Os medios de comunicación. Impacto social.	B3.6.Analizar, de maneira sinxela, os cambios que as comunicacións provocaron nas actividades persoais e sociais.	CSB3.6.1.Cita algúns cambios que provocaron, nas actividades persoais e sociais, a evolución dos medios de comunicación.	CSC CCL	Cita os cambios máis coñecidos que provocaron a evolución dos medios de comunicación.
h g o	B3.5.As profesións. Preparar unha enquisa, para coñecer as profesións das familias do alumnado do centro, analizar cales son a as máis usuais. Indagar sobre todo en aquelas que o alumnado descoñeza, as ferramentas que empregan, responsabilidade, servizos que prestan e comunicar os resultados.	B3.7.Identificar as profesións que non lle son tan familiares, coñecer un pouco sobre elas e clasificalas segundo o servizo que prestan á comunidade e se se realizan en fábricas ou ao aire.	CSB3.7.1.Describe as funcións das profesións que lle son máis novas, responsabilidades, ferramentas que empregan e o servizo que lle prestan á poboación.	CSC CCL	Describe as funcións das profesións que lle son máis novas, responsabilidades, ferramentas que empregan.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
			CSB3.7.2.Diferencia entre traballos na natureza, traballos nas fábricas e traballos que prestan servizos.	CSC CAA	Diferencia entre traballos na natureza, traballos nas fábricas e traballos que prestan servizos.

a h n	B3.6.Seguridade viaria como persoas viaxeiras e peóns ou peoas.	B3.8.Coñecer e respectar as normas básicas do coidado e seguridade viaria como peóns e peoas e como persoa usuaria de medios de transporte.	CSB3.8.1.Explica as normas básicas viarias que ten como viaxeiro ou viaxeira e como peón ou peoa nos medios de transporte.	CSC CCL CAA	Explica as normas básicas viarias que ten como viaxeiro ou viaxeira e como peón ou peoa nos medios de transporte.
			CSB3.8.2.Recoñece a importancia do coidado e limpeza da vía pública e dos seus elementos.	CSC	Recoñece a importancia do coidado e limpeza da vía pública e dos seus elementos.
BLOQUE 4. AS PEGADAS DO TEMPO.					
h	B4.1.Conceptos temporais básicos: antes, despois, durante, pasado, presente e futuro, ano e década.	B4.1.Comprender e distinguir os conceptos temporais: pasado, presente e futuro.	CSB4.1.1.Utiliza os conceptos temporais: pasado, presente e futuro nas conversas da vida cotiá.	CCL CMCCT	Diferencia os conceptos temporais: pasado, presente e futuro nas conversas da vida cotiá.
h	B4.2.O reloxo e o calendario como instrumentos para medir o tempo. A súa evolución.	B4.2.Coñecer os instrumentos básicos para a medida do tempo, iniciarse no seu uso e manexo.	CSB4.2.1.Coñece os instrumentos de medida do tempo e se inicia no seu manexo.	CMCCT CAA	Coñece os instrumentos de medida do tempo e se inicia no seu manexo con axuda.
h	B4.3.Toma de conciencia do paso do tempo investigando sobre a evolución dalgún elemento do espazo próximo (os medios de	B4.3. Recoñecer, comprender e ordenar cronoloxicamente os cambios producidos polo paso do tempo na evolución do	CSB4.3.1.Ordena cronoloxicamente distintas secuencias que indican a evolución no tempo de	CMCCT CSC	Ordena cronoloxicamente distintas secuencias que indican a evolución no tempo de obxectos, persoas, feitos ou acontecementos sobre os que se investigou.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles

g	transporte,os medios de comunicación, a escola como institución, a evolución dalgún aparello), realizando unha árbore xenealóxica dunha persoa, ordenando os feitos máis importantes da súa vida, da familia, da súa contorna...	obxectos, persoas, feitos ou acontecementos sobre os que se investigou.	obxectos, persoas, feitos ou acontecementos sobre os que se investigou.		
			CSB4.3.2.Describe algún acontecemento vivido na familia, na escola, na súa contorna ou outros feitos próximos expresándoos con criterios temporais.	CCL CSC CMCCT	.Describe algún acontecemento vivido na familia, na escola, na súa contorna expresándoos con criterios temporais.
h j o	B4.4.O patrimonio histórico, cultural e artístico. Coidado e conservación.	B4.4.Recoñecer a cultura e o patrimonio da contorna que nos rodea comprendendo a importancia da súa conservación.	CSB4.4.1.Coñece a importancia que ten a conservación dos restos históricos para entender a historia da vida humana.	CSC CCEC	
h j	B4.5.Os museos como espazo de aprendizaxe e de goce.	B4 5.Coñecer que é un museo, cal é a súa función e valorar o seu papel gozando da contemplación de obras rtísticas.	CSB4.5.1.Explica que é un museo e cales son as súas funcións.	CCL CSC	Explica que é un museo e cales son as súas funcións.
			CSB4.5.2.Recoñece os museos, e os sitios arqueolóxicos como espazos de gozo e ocio.	CSC CCEC	

LINGUA CASTELÁ E LITERATURA					
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
a b e	B1.11. Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e aprendizaxe: escoitar e preguntar.	B1.11. Utilizar de xeito efectivo a linguaxe oral: escoitar e preguntar.	LCB1.11.1 Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.	CCL CAA CSC CSIEE	Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse: escoita e pregunta para asegurar a comprensión.
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER					
b e	B2.1. Lectura de distintos tipos de texto: próximos á súa experiencia.	B2.1. Ler en voz alta e en silencio, diferentes textos sinxelos de carácter infantil.	LCB2.1.1. Le en voz alta, con pronunciación e entoación axeitada, diferentes tipos de textos moi sinxelos apropiados á súa idade.	CCL	Le en voz alta con a entoación axeitada, diferentes tipos de textos moi sinxelos apropiados á súa idade.
			LCB2.1.2. Le en silencio textos moi sinxelos próximos á súa experiencia infantil.	CCL	Le en silencio textos moi sinxelos.
e	B2.2. Comprensión de textos de diversa tipoloxía, adecuados á súa idade	B2.2. Comprender distintos tipos de textos adaptados á idade e utilizando a	LCB2.2.1. Identifica o tema dun texto sinxelo.	CCL CAA	Identifica o tema dun texto sinxelo.

	utilizando a lectura como medio para ampliar o vocabulario.	lectura como medio para ampliar o vocabulario.	- LCB2.2.2. Distingue, de forma xeral, entre as diversas tipoloxías textuais en textos do ámbito escolar e social, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	- CCL - CAA	- Distingue, de forma xeral e con axuda, entre as diversas tipoloxías textuais en textos do ámbito escolar e social, atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- b - e	- B2.3. Utilización de estratexias para a comprensión lectora de textos: consideración do título e das ilustracións. Identificación de palabras clave. Anticipación de hipótese de significado polo contexto. Recoñecemento básico da tipoloxía textual.	- B2.3. Utilizar de xeito guiado estratexias elementais para a comprensión lectora de textos moi sinxelos de diversa tipoloxía.	- LCB2.3.1. Activa, de forma guiada, coñecementos previos para comprender un texto.	- CCL - CAA	
			- LCB2.3.2. Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións redundantes	- CCL - CAA	- Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións
			- LCB2.3.3. Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.	- CCL - CAA	- Relaciona a información contida nas ilustracións coa información que aparece no texto.
- e	- B2.4. Gusto pola lectura. - B2.5. Selección de libros segundo o gusto persoal. - B2.6. Lectura dos libros establecidos no Plan lector.	- B2.4. Ler por propia iniciativa diferentes tipos de textos.	- LCB2.4.1. Dedica, de xeito guiado, momentos de lecer para a lectura voluntaria.	- CCL -	
			- LCB2.4.2. Explica, de xeito sinxelo, as súas preferencias lectoras.	- CCL	

e i	B2.7. Uso da biblioteca para a procura de información e utilización da mesma como fonte de información e lecer.	B2.5. Usa, de xeito guiado, a biblioteca para localizar libros axeitados aos seus intereses.	LCB2.5.1. Consulta na biblioteca, de xeito guiado, diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información sobre libros do seu interese.	CCL CD CAA	
a b e	B2.8. Iniciación á creación da biblioteca persoal.	B2.6. Mostrar interese por ter unha biblioteca propia.	LCB2.6.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.	CCL CSC	Coida, conserva e organiza os seus libros.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- a - e	- B2.9. Identificación das mensaxes transmitidas polo texto.	- B2.7. Identifica, con axuda, a estrutura básica de diferentes textos lidos.	- LCB2.7.1. Diferenza, con axuda, entre información e publicidade.	- CCL - CAA - CSC	
			- LCB2.8.1. Formula hipóteses, de xeito guiado, sobre a finalidade de diferentes textos moi sinxelos a partir da súa tipoloxía, e dos elementos lingüísticos e non lingüísticos moi redundantes, axeitados á súa idade.	- CCL - CAA - CSC	- Identifica, con axuda, a estrutura básica de diferentes textos lidos axeitados á súa idade.
- b - e - i	- B2.10. Uso guiada das Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento igualmente guiado, da información.	- B2.8. Utilizar de xeito guiado as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura da información.	- LCB2.8.1. Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e Comunicación para buscar información.	- CCL - CD - CAA	- Utiliza, de xeito guiado, as Tecnoloxías da Información e Comunicación para buscar información.
BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA. ESCRIBIR					

b e m	B3.1. Produción de textos para comunicar coñecementos, experiencias e necesidades: con diferentes formatos (descritivos, narrativos, dialogados) e intencións comunicativas (informativos, literarios e prescritivos). B3.2. Cohesión do texto: mantemento do tempo verbal, puntuación.	B3.1. Producir textos sinxelos segundo un modelo con diferentes formatos (descritivos, narrativos, dialogados) e intencións comunicativas(informativos, literarios e prescritivos, aplicando as regras ortográficas de nivel e coidando a presentación.	LCB3.1.1. Escribe, con axuda, en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, do ámbito escolar e social, atendendo á forma da mensaxe e a súa intención comunicativa)e respectando as normas gramaticais e ortográficas básicas: cartas, folletos informativos, noticias, instrucións, receitas, textos literarios…	CCL CD CAA	Escribe, con axuda, en diferentes soportes, textos sinxelos propios da vida cotiá, respectando as normas gramaticais e ortográficas básicas.
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
	B3.3. Aplicación das normas ortográficas axeitadas ao nivel. B3.4. Produción de textos segundo o Plan de escritura do centro.		LCB3.1.2. Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza, evitando riscos etc.	CCL CAA	Presenta os seus traballos con caligrafía clara e limpeza.
b e m	B3.5. Valoración da súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	B3.2. Valorar a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	LCB3.2.1. Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	CCL CSC	
b e	B3.6. Normas e estratexias para a produción de textos: planificación (función, destinatario, xeración de ideas, estrutura...) B3.7. Textualización en frases elementais con secuencia lineal. B3.8. Revisión e mellora do texto.	B3.3. Aplicar, de xeito guiado, todas as fases do proceso de escritura na produción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión e reescritura.	LCB3.3.1. Utiliza borradores que amosan a xeración e selección de ideas e a revisión ortográfica na escritura de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal, social e escolar.	CCL CAA CSIEE	

b e i	B3.9. Creación de textos utilizando a linguaxe verbal e non verbal con intención informativa: carteis publicitarios. Anuncios. Cómics.	B3.4. Elaborar, de xeito guiado, proxectos individuais ou colectivos sobre diferentes temas da área.	LCB3.4.1. Elabora, de forma guiada, gráficas sinxelas sobre experiencias realizadas: plantar fabas, cría de vermes de seda….	CCL CAA	
			LCB3.4.2. Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes de carácter redundante co contido.	CCL CD CAA	Elabora e presenta, de forma guiada, textos sinxelos, que ilustra con imaxes.

BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA					
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
b e	B4.1. A palabra. B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras(nome, verbo, adxectivo, pronomes, artigos) Características e uso de cada clase de palabra. B4.3. Tempos verbais: presente, pasado e futuro.	B4.1. Aplicar os coñecementos gramaticais básicos sobre a estrutura da lingua, (categorías gramaticais), para favorecer unha comunicación máis eficaz.	LCB4.1.1. Utiliza de xeito guiado categorías gramaticais básicas: o nome, artigo, adxectivo, verbo.	CCL	Utiliza de xeito guiado o nome, artigo, adxectivo, verbo.
			LCB4.1.2. Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro ao producir textos orais e escritos.	CCL	Utiliza con corrección os tempos verbais: presente, pasado e futuro ao producir textos orais e escritos.

e	B4.2. Recoñecemento das distintas clases de palabras (nome, verbo, adxectivo, pronomes, artigos). Características e uso de cada clase de palabra. B4.4. Vocabulario. Frases feitas. Formación de substantivos, adxectivos e verbos. Recursos derivativos: prefixos e sufixos. B4.5. Recoñecemento dos constituíntes oracionais: a oración simple, suxeito e predicado.	B4.2. Desenvolver as destrezas e competencias lingüísticas a través do uso da lingua.	LCB4.2.1. Utiliza sinónimos e antónimos, polisémicas na expresión oral e escrita.	CCL	Utiliza sinónimos e antónimos, polisémicas na expresión oral e escrita.
			LCB4.2.2. Forma palabras compostas a partir de palabras simples.	CCL	Forma palabras compostas a partir de palabras simples.
			LCB4.2.3. Identifica o suxeito/grupo nominal e predicado nas oracións simples.	CCL	Identifica o suxeito/grupo nominal e predicado nas oracións simples con axuda.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
b e	B4.6. Ortografía: utilización das regras básicas de ortografía e puntuación.	B4.3. Aplicar os coñecementos básicos sobre as regras ortográficas para favorecer unha comunicación máis eficaz.	LCB4.3.1. Utiliza os signos de puntuación e as normas ortográficas propias do nivel e as aplica á escritura de textos sinxelos.	CCL	Utiliza os signos de puntuación e as normas ortográficas propias do nivel e as aplica á escritura de textos sinxelos.
b e	B4.7. Clases de nomes: comúns e propios. B4.8. As relacións gramaticais Recoñecemento e explicación	B4.4. Desenvolver estratexias para mellorar a comprensión oral e escrita a través do coñecemento da lingua.	LCB4.4.1. Aplica as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita.	CCL	Aplica as normas de concordancia de xénero e número na expresión oral e escrita.

	reflexiva das relacións que se establecen entre o substantivo e o resto dos compoñentes do grupo nominal.		LCB4.4.2. Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.	CCL	Utiliza signos de puntuación nas súas composicións escritas.
			LCB4.4.3. Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	CCL	Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.
e i	B4.9. Utilización do material multimedia educativo e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade.	B4.5. Utilizar programas educativos dixitais para realizar tarefas e avanzar na aprendizaxe.	LCB4.5.1. Utiliza de forma guiada, distintos programas educativos dixitais.	CCL CD CAA	
d e o	B4.10. Identificación das variedades da lingua na nosa comunidade autónoma. Identificación das similitudes e diferenzas entre as linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunicativa integrada.	B4.6. Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integrada.	LCB4.6.1. Compara aspectos (gráficos, sintácticos, léxicos) das linguas que coñece.	CCL CAA	

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comps clave	Minimos exixibles
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA					
d e	B5.1. Valoración dos textos literarios como fonte de gozo persoal.	B5.1. Valorar textos como fonte de lecer e información.	LCB5.1.1. Valora de forma global, textos propios da literatura infantil: contos, cancións, poesía, cómics, refráns e adiviñas	CCL CCEC	Le gusta trabajar con contos, cancións, poesía, cómics, refráns e adiviñas

- d - e	- B5.2. Lectura guiada e comentada de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual. - B5.3. Identificación de recursos literarios.	- B5.2. Iniciar a lectura e expresiva de textos literarios narrativos, líricos e dramáticos na práctica escolar.	- LCB5.2.1. Inicia a lectura guiada de textos narrativos sinxelos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.	- CCL - CAA - CCEC	- Inicia a lectura guiada de textos narrativos sinxelos.
			- LCB5.2.2. Interpreta, intuitivamente e con axuda, a linguaxe figurada en textos literarios (personificacións)	- CCL - CAA	
- d - e	- B5.4 Valoración de recursos literarios.	- B5.3. Valorar os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns, adiviñas.	- LCB5.3.1. Valora os recursos literarios da tradición oral: poemas, cancións, contos, refráns, adiviñas.	- CCL - CCEC	
- b - e	- B5.5 Creación de textos literarios en prosa ou en verso: contos, poemas, adiviñas, cancións, e teatro.	- B5.5. Reproducir, con axuda, a partir de modelos dados, textos literarios sinxelos: contos e poemas.	- LCB5.5.1. Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.	- CCL - CAA - CSIEE - CCEC	- Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas) a partir de pautas ou modelos dados.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- a - b - e	- B5.6. Comprensión, memorización e recitado de poemas co ritmo, entoación e dicción adecuados.	- B5.6. Reproducir textos literarios breves e moi sinxelos adaptados á súa idade.	- LCB5.6.1. Reproduce textos orais moi breves e sinxelos: cancións e poemas.	- CCL	- Reproduce cancións e poemas moi breves.

d e	B5.7. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios.	B5.7. Participar con interese en dramatizacións de sinxelos textos literarios adaptados á idade.	LCB5.7.1. Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade.	CCL CAA CCEC CSC	Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade.
d e o	B5.8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada) como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	B5.8. Valorar a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	LCB5.8.1. Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de lecer persoal.	CCL CSC CCEC	

MATEMÁTICAS

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles

BLOQUE 1. PROCESOS, MÉTODOS E ACTITUDES EN MATEMÁTICAS					
- g - e	- B1.1. Resolución de problemas que impliquen a realización de cálculos, explicando oralmente o significado dos datos, a situación planeada, o proceso seguido e as solucións obtidas.	- B1.1. Resolver problemas sinxelos relacionados con obxectos, feitos e situacións da vida cotiá e explicar oralmente o proceso seguido para a súa resolución.	- MTB1.1.1. Explica oralmente o proceso seguido para resolver un problema.	- CMCT - CCL	- Explica oralmente con axuda o proceso seguido para resolver un problema.
- b - g	- B1.2. Confianza nas propias capacidades para desenvolver actitudes apropiadas e afrontar as dificultades propias do traballo científico.	- B1.2. Desenvolver e cultivar as actitudes persoais polo traballo matemático ben feito.	- MTB1.2.1. Desenvolve e amosa actitudes axeitadas para o traballo limpo, claro e ordenado no caderno e en calquera aspecto que se vaia traballar na área de Matemáticas.	- CMCT - CAA	- Desenvolve e amosa actitudes axeitadas para o traballo limpo, claro e ordenado.
- b - g - i	- B1.3. Utilización de medios tecnolóxicos no proceso de aprendizaxe.	- B1.3. Utilizar, coa guía do mestre ou da mestra, os medios tecnolóxicos no proceso deaprendizaxe e para a resolución de problemas.	- MTB1.3.1. Utiliza os medios tecnolóxicos na resolución de problemas.	- CMCT - CD - CAA	- Utiliza os medios tecnolóxicos na resolución de problemas.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles

BLOQUE 2. NÚMEROS					
b e g	B2.1. Números naturais ata o 999. B2.2. Nome e grafía dos números ata o 999. B2.3. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas e centenas B2.4. O sistema de numeración decimal: valor de posición das cifras. B2.5. Identifica o número anterior e o seguinte a un dado. B2.6. Identifica o número maior, o menor e o igual a un dado. B2.7. Redondear, aproximar e estimar. B2.8. Construción de series ascendentes e descendentes.	B2.1. Ler, escribir e ordenar números enteiros utilizando razoamentos apropiados.	MTB2.1.1. Le, escribe e ordena números ata o 999.	CMCT CCL	Le, escribe e ordena números ata o 999 con axuda.
			MTB2.1.2. Identifica o valor de posición das cifras en situacións e contextos reais.	CMCT CAA	Identifica o valor de posición das cifras en situacións e contextos reais.
			MTB2.1.3. Realiza correctamente series tanto ascendentes como descendentes.	CMCT CAA	Realiza correctamente series tanto ascendentes como descendentes.
b e g	B2.9. Números pares e impares. B2.10. Identifica e relaciona os números ordinais do 1º ao 10º. B2.11. Utilización dos números ordinais. Comparación de números.	B2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor, en situacións da vida cotiá.	MTB2.2.1. Utiliza os números ordinais en contextos reais.	CMCT	Utiliza os números ordinais en contextos reais.
			MTB2.2.2. Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 999.	CMCT CAA CCL	Interpreta en textos numéricos e da vida cotiá números naturais ata o 999.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
	B2.3. Equivalencias entre os elementos do sistema de numeración decimal: unidades, decenas e centenas.		MTB2.2.3. Descompón e compón números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	CMCT	Descompón e compón números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.
			MTB2.2.4. Identifica os números pares e os impares.	CMCT	Identifica os números pares e os impares.
b g	B2.12. Iniciación no desenvolvemento de estratexias persoais de cálculo mental. B2.13. Gusto pola presentación ordenada e limpa dos cálculos e dos resultados. B2.14. Cálculo de sumas e restas con levadas. B2.15. Propiedades conmutativa e asociativa da suma. B2.16. Proba da resta. B2.17. Cálculo de multiplicacións. B2.18. Construción das táboas de multiplicar e apoiándose no número de veces, suma repetida, disposición en cuadrículas... B2.19. Termos da suma, resta e multiplicación. B2.20. Utilización en situacións familiares da sumas, restas e multiplicacións.	B2.3. Realizar operacións e cálculos numéricos mediante diferentes procedementos, incluído o cálculo mental, en situación de resolución de problemas.	MTB2.3.1. Realiza cálculos numéricos coas operacións de suma e resta na resolución de problemas contextualizados.	CMCT CAA	Realiza cálculos numéricos coas operacións de suma e resta na resolución de problemas.
			MTB2.3.2. Realiza cálculos numéricos básicos coa operación da multiplicación na resolución de problemas contextualizados.	CMCT CAA	Realiza cálculos numéricos básicos coa operación da multiplicación na resolución de problemas.
			MTB2.3.3. Resolve operacións con cálculo mental.	CMCT CAA	Resolve operacións con cálculo mental.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- b - g	- B2.21. Resolución de problemas da vida cotiá.	- B2.4. Identificar e resolver problemas da vida cotiá, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos adecuados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	- MTB2.4.1. Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados.	- CMCT - CAA	
			- MTB2.4.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	- CMCT - CSIEE - CAA	Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas
BLOQUE 3. MEDIDA					
- g	- B3.1. Unidades de lonxitude: quilómetro, metro e centímetro. - B3.2. Unidades de peso: quilo, medio quilo e cuarto de quilo. - B3.3. Unidades de capacidade: litro, medio litro e cuarto de litro. - B3.4. Elección da unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.	- B3.1. Coñecer e utilizar o quilómetro, o metro e o centímetro como unidades de medida de lonxitude.	- MTB3.1.1. Coñece e utiliza o quilómetro, o metro e o centímetro como unidades de medida de lonxitude.	- CMCT	Coñece e utiliza o quilómetro, o metro e o centímetro como unidades de medida de lonxitude.
		- B3.2. Coñecer e utilizar o quilo, o medio quilo e o cuarto quilo como unidades de medida de peso.	- MTB3.2.1. Coñece e utiliza o quilo, o medio quilo e o cuarto quilo como unidades de medida de peso.	- CMCT	- Coñece e utiliza o quilo, o medio quilo e o cuarto quilo como unidades de medida de peso.

	B3.5. Realización de medicións.	B3.3. Coñecer e utilizar o litro, medio litro e cuarto litro como unidades de medida de capacidade.	MTB3.3.1.Coñece e utiliza o litro, medio litro e cuarto litro como unidades de medida de capacidade	CMCT	.Coñece e utiliza o litro, medio litro e cuarto litro como unidades de medida de capacidade

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
b g	B3.6. Unidades de medida do tempo e as súas relacións: minuto, hora, día, semana e ano. B3.7. Lectura en reloxos analóxicos e dixitais	B3.4. Coñece as unidades básicas de medida do tempo e as súas relacións, utilizándoas para resolver problemas da vida diaria.	MTB3.4.1. Le a hora en reloxos analóxicos e dixitais. (En punto, medias e cuartos)	CMCT	Le a hora en reloxos analóxicos e dixitais con axuda. (En punto, medias e cuartos)
			MTB3.4.2 Resolve problemas sinxelos da vida diaria utilizando as medidas temporais axeitadas e as súas relación.	CMCT CAA	Resolve problemas sinxelos da vida diaria utilizando as medidas temporais axeitadas e as súas relación.
b g	B3.8. O sistema monetario da Unión Europea. Unidade principal: o euro. Valor das diferentes moedas e billetes. B3.9. Manexo de prezos de artigos cotiáns B3.10. Equivalencias entre moedas e billetes.	B3.5. Coñece o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea.	MTB3.5.1. Coñece a función e o valor das diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais como figuradas.	CMCT CAA CSC	Coñece a función e o valor das diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas .
b g	B3.11. Resolución de problemas de medida.	B3.6. Identificar e resolver problemas da vida cotiá	MTB3.6.1. Resolve problemas sinxelos de medida.	CMCT CAA	. Resolve problemas sinxelos de medida.

		adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	MTB3.6.2. Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas revisando as operacións utilizadas e as unidades dos resultados.	CMCT CAA CSIEE	Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas revisando as operacións utilizadas e as unidades dos resultados.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
BLOQUE 4. XEOMETRÍA					
g	B4.1. Elaboración de simetrías sinxelas. B4.2. Eixes de simetría.	B4.1. Identificar e completar figuras simétricas.	MTB4.1.1. Completa figuras partindo do seu eixe de simetría.	CMCT	Completa figuras partindo do seu eixe de simetría.
b g	B4.3. Identificación comparación e clasificación de figuras planas en obxectos e ámbitos cotiáns: triángulos, cuadriláteros, circunferencias, círculos e cadrados. B4.4. Tipos de triángulos: equilátero, isóscele e escaleno. B4.5. Elementos xeométricos básicos: lado, vértice e ángulo.	B4.2. Nomear un polígono segundo o seu número de lados.	MTB4.2.1. Coñece os diferentes tipos de polígonos en obxectos do entorno inmediato.	CMCT CAA	Coñece os diferentes tipos de polígonos en obxectos do entorno inmediato.

b g	B4.6. Identificación de corpos xeométricos en obxectos e ámbitos cotiáns: prisma, pirámide, cono, cilindro e esfera. B4.7. Formación de figuras planas e corpos xeométricos a partir doutras por composición e descomposición.	B4.3. Discriminar prismas, pirámides, conos, cilindros e esferas.	MTB4.3.1. Recoñece corpos con formas cúbicas e esféricas en obxectos do entorno inmediato.	CMCT CAA	Recoñece corpos con formas cúbicas e esféricas en obxectos do entorno inmediato.
b g	B4.8. Interpretación, descrición e elaboración de esbozos de itinerarios sinxelos.	B4.4. Interpretar representacións espaciais realizadas a partir de sistemas de referencia e de obxectos ou situacións familiares.	MTB4.4.1. Realiza e interpreta esbozos de itinerarios sinxelos.	CMCT CAA	Realiza e interpreta esbozos de itinerarios sinxelos.
	B4.9. Uso de vocabulario xeométrico para describir itinerarios.				

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- b - g	- B4.10. Resolución de problemas de xeometría relacionados coa vida cotiá explicando oralmente por escrito o procedemento seguido e as solución obtidas.	- B4.5. Identificar, resolver problemas da vida cotiá axeitados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso aplicado para a resolución de problemas.	- MTB4.5.1. Resolve problemas xeométricos sinxelos que impliquen dominio dos contidos traballados.	- CMCT - CAA	- Resolve problemas xeométricos sinxelos que impliquen dominio dos contidos traballados.
			- MTB4.5.2. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas: revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.	- CMCT - CAA - CSIEE	
BLOQUE 5. ESTATÍSTICA E PROBABILIDADE					
- b - g	- B5.1. Interpretación de diferentes gráficos: de barras, de barras dobres, de pictogramas e estatísticas. - B5.2. Utilización de técnicas para a recollida e ordenación de datos en contextos familiares e próximos.	- B5.1. Recoller e rexistrar unha información cuantificable, utilizando algúns recursos de representación gráfica: táboas de datos, bloques de barras, diagramas lineais, gráficos de pictogramas… comunicando a información.	- MTB5.1.1.Rexistra e interpreta datos en representacións gráficas.	- CMCT - CAA	- .Rexistra e interpreta datos en representacións gráficas.
			- MTB5.1.2. Resolve problemas contextuais nos que interveñen a lectura degráficos.	- CMCT - CAA	- . Resolve problemas contextuais nos que interveñen a lectura degráficos.
- b - g	- B5.3. Distinción entre o imposible, o seguro e aquilo que é posible pero non seguro, e utilización na linguaxe habitual e de expresións relacionadas coa probabilidade.	- B5.2. Realizar estimacións en situacións de azar utilizando o vocabulario: seguro, posible e imposible.	- MTB5.2.1. Diferenza o concepto de suceso seguro, suceso posible e suceso imposible.	- CMCT - CAA	- Diferenza o concepto de suceso seguro, suceso posible e suceso imposible.

EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EDUCACIÓN PLÁSTICA)

Obs	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- e - j	- B1.3. Observación comentario da obra plástica e visual no contexto, en exposicións e en museos. - B1.4. Curiosidade por descubrir as posibilidades artísticas que ofrece o contexto. Identificación de nomes da profesión artística. - B1.5. Descrición de imaxes presentes no contexto. - B1.6. Exploración dos elementos plásticos nas imaxes (ilustracións, fotografías, cromos, carteis, logos etc.).	- B1.2. Describir oralmente e de forma sinxela diferentes formas de expresión artística.	- EPB1.2.1. Usa termos sinxelos e adecuados para comentar as obras plásticas observadas.	- CCL - CCEC	
			- EPB1.2.2. Describe con termos propios da linguaxe as características de feitos artísticos e os seus creadores presentes no contorno.	- CCL - CCEC	- Usa termos sinxelos e adecuados para comentar os traballos realizados
- j - e	- B1.7. Manipulación de obxectos cotiáns con diferentes texturas e formas. - B1.8. Descrición verbal de sensacións e observacións.	- B1.3. Identificar as formas básicas e diferentes tonalidades e texturas.	- EPB1.3.1. Realiza debuxos e colorea con diferentes tonalidades.	- CCL - CCEC	
			- EPB1.3.2. Manexa en producións propias as posibilidades que adoptan as diferentes formas, cores e texturas.	- CCEC	- Realiza debuxos e colorea con diferentes tonalidades.

j e	B1.9. Exploración de distancias, percorridos e situacións de obxectos e persoas en relación co espazo. B1.10. Observación de diferentes maneiras de representar o espazo (fotografía aérea, planos, maquetas, mapas etc.)	B1.4. Identificar, describir e representar o entorno natural e o entorno artificial.	EPB1.4.1. Identifica diferentes formas de representación do espazo.	CCL CCEC	Manexa en producións propias as posibilidades que adoptan as diferentes formas, cores e texturas.
			EPB1.4.2. Representa de diferentes maneiras o espazo.	CCEC	

Ob	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
j	B1.11. Experimentación con ferramentas nas actividades plásticas e con diversos soportes	B1.5. Manexar as actividades plásticas utilizando coa correspondente destreza diferentes ferramentas (recortar, pegar, encher, traballar con pincel, pegamentos etc.).	EPB1.5.1. Practica con precisión o recorte, o pegado, o pintado etc.	CCEC CAA	Practica con precisión o recorte, o pegado, o pintado etc.
BLOQUE 2. EXPRESIÓN ARTÍSTICA					
j b	B2.1. Exploración de cores, mesturas e manchas de cor con diferentes tipos de pintura e sobre diversos soportes.	B2.1. Representar de forma persoal ideas, accións e situacións valéndose dos elementos que configuran a linguaxe visual.	EPB2.1.1. Manexa en producións propias as posibilidades que adoptan as cores.	CCEC CAA	Manexa en producións propias as posibilidades que adoptan as cores.
			EPB2.1.2. Realiza correctamente mesturas de cores primarias.	CCEC CAA	Realiza correctamente mesturas de cores primarias.

			EPB2.1.3. Clasifica e ordena as cores primarias (maxenta, cian e amarelo) e secundarias (verde, violeta e vermello) no círculo cromático, e utilízaas con sentido nas súas obras.	CCEC CAA	Clasifica e ordena as cores primarias (maxenta, cian e amarelo) e secundarias (verde, violeta e vermello) no círculo cromático, e utilízaas con sentido nas súas obras.
			EPB2.1.4. Coñece a simboloxía das cores frías e cálidas, e aplica estes coñecementos para transmitir diferentes sensacións nas composicións plásticas que realiza.	CCEC CAA	Coñece a simboloxía das cores frías e cálidas, e aplica estes coñecementos para transmitir diferentes sensacións nas composicións plásticas que realiza.

Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
J b	B2.2. Indagación sobre as posibilidades plásticas e expresivas dos elementos naturais e artificiais do entorno próximo.	B2.2. Identificar o entorno próximo e o imaxinario, explicándoo con linguaxe plástica adecuada ás súas características.	EPB2.2.1 Utiliza o punto, a liña e o plano ao representar o entorno próximo e o imaxinario.	CCEC	Utiliza o punto, a liña e o plano ao representar o entorno próximo e o imaxinario.
			EPB2.2.2. Realiza composicións plásticas que representan o mundo imaxinario,	CCEC CSC	

- j - b	- B2.3. Elaboración de debuxos, pinturas, colaxes, estampaxes, encartados, ilustracións etc. - B2.4. Manipulación e transformación de obxectos para o seu uso noutras actividades escolares.	- B2.3. Realizar composicións bidimensionais e tridimensionais segundo un desexo de expresión, coas técnicas aprendidas.	- EPB2.3.1. Practica con precisión o recorte e o encartado para crear obras bidimensionais e tridimensionais.	- CCEC - CAA	- Practica con precisión o recorte e o encartado para crear obras bidimensionais e tridimensionais.
			- EP2.3.2. Utiliza a técnica de colaxe para realizar unha obra persoal con limpeza e precisión.	- CCEC - CAA	- Utiliza a técnica de colaxe para realizar unha obra persoal.
- j - g	- B2.5. Experimentación con tipos de liñas (curva, recta, quebrada etc.). - B2.6. Exploración das liñas que delimitan contornos e do espazo que delimita a forma aberta, pechada, plana e en volume.	- B2.4. Utilizar nas súas representacións distintos tipos de liñas (curva, quebrada, recta etc.) e formas xeométricas.	- EP2.4.1. Utiliza liñas e formas xeométricas nos debuxos.	- CCEC - CAA	- Utiliza liñas e formas xeométricas nos debuxos.
			- EP2.4.2. Emprega ferramentas básicas do debuxo (regra e escuadro) para realizar diferentes formas xeométricas.	- CCEC - CAA	- Emprega ferramentas básicas do debuxo (regra e escuadro) para realizar diferentes formas xeométricas.
			- EP2.4.3. Manexa a cuadrícula para respectar as proporcións das formas.	- CCEC - CAA	- Manexa a cuadrícula para respectar as proporcións das formas.
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
- j - h	- B2.7. Exploración visual e táctil da figura humana.	- B2.5. Recoñecer as partes principais da figura humana.	- EP2.5.1. Debuxa a figura humana e diferencia as principais partes.	- CCEC - CMCCT	- Debuxa a figura humana e diferencia as principais partes.

j i	B2.8. Exploración de recursos dixitais para a creación de obras artísticas.	B2.6. Recoñecer, diferenciar e utilizar a expresividade de diversos materiais e soportes audiovisuais.	EP2.6.1. Elabora e representa imaxes despois dunha presentación audiovisual.	CCEC	Elabora e representa imaxes despois dunha presentación audiovisual.
			EP2.6.2. Deseña sinxelas creacións plásticas despois de recoller información por medios audiovisuais.	CCEC CD	
a j	B2.9. Interese por usar axeitadamente e de maneira progresiva os instrumentos, os materiais e os espazos. B2.10. Satisfacción coa manipulación e a exploración dos materiais.	B2.7. Coidar, respectar e utilizar axeitadamente os materiais, os utensilios e os espazos.	EP2.7.1. Coida o material e respecta as normas preestablecidas.	CSC	
a j c	B2.11. Interese polo traballo individual e colectivo confiando nas posibilidades da produción artística. B2.12. Respecto polas contribucións dos compañeiros e das compañeiras, e disposición para resolver as diferenzas.	B2.8. Elaborar os traballos individualmente e en grupo.	EP2.8.1. Amosa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo.	CSC	Amosa interese polo traballo individual e colabora no grupo para a consecución dun fin colectivo.

LINGUA GALEGA E LITERATURA					
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR					
a e	B1.1. Comprensión e valoración de textos orais sinxelos procedentes da radio e da televisión para obter infor- mación xeral e relevante sobre feitos e acontecementos próximos á expe- riencia infantil e ao contorno máis in- mediato.	B1.1. Comprender a infor- mación xeral e relevante de textos orais sinxelos pro- cedentes da radio ou da te- levisión, próximos á expe- riencia infantil.	LGB1.1.1. Comprende a información xeral e relevante de textos orais sinxelos pro- cedentes da radio ou da tele- visión, próximos á experien- cia infantil.	CCL CAA	Comprende a información xeral e relevante de textos orais sinxelos adecuados a súa idade.
			LGB1.1.2. Recoñece a fun- ción dos medios de comuni- cación como fonte de infor- mación.	CCL CSC	Recoñece a función dos medios de comuncación como fonte de infor- mación.

b d e i	B1.2. Comprensión global e específica de informacións audiovisuais sinxelas procedentes de diferentes so- portes establecendo relacións de identificación, de clasificación e de comparación entre elas.	B1.2. Comprende informa- cións audiovisuais sinxelas procedentes de diferentes soportes	LGB1.2.1. Comprende infor- macións relevantes sinxelas dos documentos audiovisuais que inclúan imaxes e ele- mentos sonoros de carácter redundante.	CCL CD CAA CSC	Comprende informacións relevantes sinxelas dos documentos audiovisuais que inclúan imaxes e elementos sonoros repetitivos.
a b c e o	B1.3. Comprensión e produción de textos orais sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (breves exposición ante a clase, conversas sobre contidos de aprendizaxe e explicación sobre a or- ganización do traballo).	B1.3. Comprender e pro- ducir textos orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico.	LGB1.3.1. Participa nunha conversa entre iguais, com- prendendo o que di o interlo- cutor e contestando se é pre- ciso.	CCL CAA CSC CSEIEE	Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e contestando se é pre ciso.
			LGB1.3.2. Sigue unha expo- sición breve da clase ou ex- plicacións sobre a organiza- ción do traballo e pregunta, se é preciso, para verificar a súa comprensión.	CCL CAA	Sigue as expo- sicións ou ex- plicacións na clase sobre a organización do traballo e pregunta, se é preciso.
			LGB1.3.3. Elabora e produce textos orais sinxelos ante a clase e responde preguntas elementais sobre o seu con- tido.	CCL CSIEE CAA	Elabora e produce textos orais sinxelos ante a clase e responde preguntas elementais sobre o seu contido.

			LGB1.3.4. Participa no traballo en grupo.	CCL CSIEE CAA	Participa no traballo en grupo.
a c e o	B1.4. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas e respecto das opinións de quen fala, sen interrupcións inadecuadas.	B1.4. Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos e das demais.	LGB1.4.1. Atende as intervencións dos e das demais en conversas e exposicións, sen interromper.	CCL CSC	Atende as intervencións dos e das demaisen conversas e exposicións, sen interromper.
			LGB1.4.2. Respecta as opinións da persoa que fala.	CCL CSC	
a c d e	B1.5. Participación e cooperación nas situacións comunicativas da aula (peticións, anuncios, ordes, explicacións sinxelas, avisos, instrucións, conver- sas ou narracións de feitos vitais, emocións e sentimentos), con valora- ción e respecto das normas que re- xen a interacción oral (quendas de palabra, ton adecuado, mantemento do tema, mostra de interese, mirar a quen fala, actitude receptiva de escoi- ta e respecto ás opinións das demais persoas).	B1.5. Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se produ- cen na aula amosando va- loración e respecto polas normas que rexen a inte- racción oral.	LGB1.5.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	CCL CSC CAA	
			LGB1.5.2. Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.	CCL CSC CCEC	
			LGB1.5.3. Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.	CCL CSC CCEC	
			LGB1.5.4. Mira a quen fala nun intercambio comunicativo oral.	CCL CSC CCEC	Mira a quen fala nun intercambio comunicativo oral.

			LGB1.5.5. Mantén o tema nun intercambio comunicativo oral, mostra interese, unha actitude receptiva de escoita e respecta as opi- nións das demais persoas.	CCL CSC CCEC	Mantén o tema nun intercambio comunicativo oral, mostra interese, unha actitude receptiva de escoita e respecta as opi nións das demais persoas.
Obx	Conti	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
			LGB1.5.6. Participa na con versa formulando e contestando preguntas.	CCL CSC CCEC CAA	Participa na con versa formulando e contestando preguntas.
a b e o	B1.6. Uso de fórmulas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, es- cusarse e solicitar axuda.	B1.6. Usar fórmulas de tratamento adecuadas nos intercambios comunicativos máis habituais.	LGB1.6.1. Usa fórmulas de tratamento adecuadas para saudar, despedirse, presentarse, felicitar, agradecer, escusarse e solicitar axuda.	CCL CAA	
b d e	B1.7. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.	B1.7. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.	LGB1.7.1. Amosa respecto ás achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	CCL CAA CSIEE	Amosa respecto ás achegas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.
e o	B1.8. Interese por expresarse oral- mente coa pronuncia e coa entoación adecuadas.	B1.8. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.	LGB1.8.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación axeitada a cada acto comunicativo e propia da lingua galega.	CCL CAA CCEC CSIEE	Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación axeitada a cada acto comunicat vo e propia da lingua galega.

a d e o	B1.9. Uso dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferen- zas, en especial ás referentes ao xé- nero, ás razas e ás etnias.	B1.9. Usar unha linguaxe non discriminatoria e res- pectuosa coas diferenzas.	LGB1.9.1. Identifica o uso da linguaxe discriminatoria e sexista evidente.	CCL CSC	
			LGB1.9.2. Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas, en especial ás referentes ao xénero, ás razas e ás etnias.	CCL CSC	Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas.
Obx	Conti dos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
a d e o	B1.10. Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profe- sionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñe- cidas.	B1.10. Identificar a lingua galega con diversos con- textos de uso oral.	LGB1.10.1. Identifica a lingua galega oral con diversos con- textos profesionais: sanida- de, educación, medios de comunicación...	CCL CCEC	
			LGB1.10.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas co- ñecidas ou descoñecidas.	CCL CCEC CSC	
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER					
b e l j o	B2.1. Comprensión de informacións concretas en textos de uso cotián como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.	B2.1. Comprender e locali- zar información explícita en textos sinxelos de uso co- tián ou procedentes dos medios de comunicación.	LGB2.1.1. Comprende a información relevante de tex- tos sinxelos, sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado, procedentes dos medios de comunicación.	CCL CD CSC	Comprende a información relevante de tex- tos sinxelos, sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado, procedentes dos medios de comunicación.

	B2.2. Comprensión de información xeral sobre feitos e acontecementos próximos á experiencia do alumnado en textos procedentes dos medios de comunicación social, especialmente a noticia. B2.3. Localización de información en textos para aprender vinculados á experiencia, tanto en textos produci- dos con finalidade didáctica como nos de uso cotián (folletos, descricións, instrucións e explicacións).		LGB2.1.2. Comprende informacións concretas en textos sinxelos, propios de situacións cotiás, como invitacións, felicitacións, notas e avisos ou mensaxes curtas.	CCL	Comprende informacións concretas en textos sinxelos, propios de situa cións cotiás.
			LGB2.1.3. Localiza información en textos vinculados á experiencia, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (folletos, descricións, instrucións e explicacións).	CCL CAA CSIEE	Localiza información en textos vinculados á experiencia, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián .
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
b e	B2.4. Integración de coñecementos e de informacións procedentes de ilustracións.	B2.2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de ilustracións.	LGB2.2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de ilustracións.	CCL CAA CSC CSIEE CMCT	Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de ilustracións.
a b e	B2.5. Lectura guiada de textos adecuados aos intereses infantís para chegar progresivamente á expresivi- dade e autonomía lectoras. B2.6. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios e non litera-	B2.3. Ler, de forma guiada, textos adecuados aos seus intereses para chegar progresivamente á expresivi- dade e autonomía lectoras, e dramatiza cando é preci- so.	LGB2.3.1. Descodifica de forma axeitada na lectura de textos diversos.	CCL CAA	Descodifica de forma axeitada na lectura de textos diversos.
			LGB2.3.2. Le textos sinxelos, en voz alta, coa velocidade adecuada.	CCL	Le textos sinxelos, en voz alta, coa velocidade adecuada.
			LGB2.3.3. Fai lecturas dramatizadas de textos.	CCL CSC	Fai lecturas dramatizadas de textos.

a b e i	B2.7. Introdución ao uso das bibliote- cas da aula e do centro, como ins- trumento cotián de busca de informa- ción e fonte de recursos textuais di- versos.	B2.4. Coñecer, de forma xeral, o funcionamento da bibliotecas de aula, e de centro como instrumento cotián de busca de infor- mación e fonte de recursos textuais diversos.	LGB2.4.1. Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informa- cións, e colabora no seu coi- dado e mellora.	CCL CAA CSC	Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.
			LGB2.4.2. Coñece, de xeito xeral, o funcionamento da bi- blioteca de aula e de centro, como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos	CCL CAA CSC	
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
a b e	B2.8. Mantemento adecuado e am- pliación da biblioteca persoal.	B2.5. Ter interese por ter unha biblioteca propia.	LGB2.5.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.	CCL CAA CSC	
a b e o	B2.9. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de experien- cias, de regulación da convivencia e de lecer.	B2.6. Amosar interese polos textos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.	LGB2.6.1. Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe, medio de co- municación e de lecer.	CCL CAA CSC CCEC	
a b e	B2.10. Desenvolvemento da autono- mía lectora, da capacidade de elec-	B2.7. Amosar certa auto- nomía lectora e capacidade	LGB2.7.1. Selecciona textos do seu interese con certa au- tonomía, en función dos seus gustos e preferencias.	CCL	. Selecciona textos do seu interese con certa autonomía, en función dos seus gustos e preferencias.

- m - o	ción de temas e de textos e de expre- sión das preferencias persoais, así como a apreciación do texto literario como recurso de gozo persoal.	de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferen- cias.	- LGB2.7.2. Explica dun xeito moi sinxelo as súas preferencias lectoras.	- CCL - CSC - CAA - CSIEE	- Explica dun xeito moi sinxelo as súas preferencias lectoras.

BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR					
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles

a b e o	B3.1. Produción e reescritura de textos sinxelos relativos a situación cotiás infantís como invitacións, felici- tacións, notas ou avisos, utilizando as características habituais deses textos. B3.2. Composición de textos sinxelos propios dos medios de comunicaciónsocial e/ou dos seus elementos (no- vas, titulares, pés de foto…) sobre acontecementos próximos á expe- riencia do alumnado en soportes ha- bituais no ámbito escolar. B3.3. Composición de textos sinxelos relacionados coa escola para obter, organizar e comunicar información (cuestionarios, listaxes, descricións, explicacións elementais). B3.4. Respecto polas convencións xerais da escrita: uso das maiúsculas e do punto. B3.5. Utilización de xeito guiado de estratexias para a produción de tex- tos, respondendo as preguntas de *pa- ra quen*, e *que* escribir, recoñecendo o tipo de texto (nota, aviso, conto	B3.1. Producir e reescribir textos sinxelos, relativos a situacións cotiás infantís, aqueles propios dos me- dios de comunicación ou os relacionados coa esco- la.	LGB3.1.1. Produce e reescribe textos relativos a situa cións cotiás infantís como in- vitacións,felicitacións, notas ou avisos, utilizando as ca- racterísticas habituais deses textos.	CCL CSIEE CAA	Produce e reescribe textos relativos a situacións cotiás

			LGB3.1.2. Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.	CCL CAA CSIEE	Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.
			LGB3.1.3. Usa nos seus escritos o punto, a coma, dous puntos, puntos suspen- sivos, signos de exclamación e interrogación.	CCL	Usa con axuda, nos seus escritos o punto, a coma, dous puntos, puntos suspen- sivos, signos de exclamación e interrogación .
			LGB3.1.4. Aplica, de maneira xeral, as regras ortográficas, con especial atención ao uso das maiúsculas.	CCL CSC CCEC	Aplica, de maneira xeral, as regras ortográficas, con especial atención ao uso das maiúsculas.
			LGB3.1.5. Compón, seguindo modelos, textos relacionados coa escola (listaxes, descri- cións e explicacións elemen- tais) ou cos medios de co- municación social (novas sinxelas, titulares, pés de fo- to) sobre acontecementos próximo á súa experiencia.	CCL CAA CSIEE	Elabora seguindo Modelos traballados, textos relacionados coa escola sobre acontecementos próximo á súa experiencia.
a b e j o	B3.6. Creación de textos sinxelos con intención informativa utilizando a lin- guaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic.	B3.2. Elaborar textos sinxe- los que combinen a lingua- xe verbal e a non verbal.	LGB3.2.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anun- cios, cómic.	CCL CSC CCEC CAA CSIEE	Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anun- cios, cómic.

b d e i	B3.7. Iniciación á utilización de programas informáticos de procesamento de textos.	B3.3. Usar de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	LGB3.3.1. Usa de xeito guia-do, programas informáticos de procesamento de texto.	CCL CD CAA CSIEE	
b e i j	B3.8. Utilización de elementos gráficos e sinxelos como a ilustración para facilitar a comprensión.	B3.4. Utilizar recursos gráficos, como a ilustración, que faciliten a comprensión dos textos.	LGB3.4.1. Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.	CCL CD CSIEE	Ilustra creativamente os seus textos con imaxes.
a b e i	B3.9. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica. B3.10. Interese polos textos escritos como medio de aprendizaxe, como medio de comunicación de experien- cias, de regulación da convivencia e de expresión creativa.	B3.5. Presentar adecua-damente os traballos escri-tos en calquera soporte e valorar a lingua escrita co- mo medio de comunicación e de expresión creativa.	LGB3.5.1. Presenta os textos seguindo as normas básicas de presentación estableci-das: disposición no papel, limpeza e calidade caligráfica.	CCL CD CAA	Presenta os textos seguindo as normas básicas disposición no papel, limpeza e calida de caligráfica.
			LGB3.5.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.	CCL CSC	
BLOQUE 4. COÑECEMENTO DA LINGUA					
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Minimos exixibles
e	B4.1. Inicio na identificación implícita e uso dos termos lingüísticos elementais, nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados; enunciado, palabra e sílaba, nome común e nome propio.	B4.1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical bá-sica, como apoio á com-prensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso	LGB4.1.1. Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes, enunciados, palabras e sílabas.	CCL CAA	
			LGB4.1.2. Diferencia as sílabas que conforman cada palabra.	CCL CAA	Diferencia as sílabas que conforman cada palabra.

	B4.2. Observación das variacións morfolóxicas (de singular e plural, fe- minino e masculino) en textos.		LGB4.1.3. Identifica nomes comúns e propios a partir de palabras dadas, frases ou textos.	CCL CAA	Identifica nomes comúns e propios a partir de palabras dadas, frases ou textos.
			LGB4.1.4. Sinala o xénero e número de palabras dadas.	CCL CAA	Sinala o xénero e número de palabras dadas.
b e	B4.3. Coñecemento das normas ortográficas máis sinxelas.	B4.2. Coñecer e aplicar as normas ortográficas máis sinxelas.	LGB4.2.1. Coñece de forma xeral as normas ortográficas máis sinxelas e aprecia o seu valor social e a necesidade de cinguirse a elas.	CCL CSC CCEC	Coñece de forma xeral as normas ortográficas máis.
e	B4.4. Recoñecemento da relación entre son e grafía no sistema lingüís- tico galego. B4.5. Identificación da palabra como instrumento para a segmentación da escritura.	B4.3. Recoñecer a relación entre o son e grafía, así como as palabras como instrumento para a seg- mentación da escritura.	LGB4.3.1. Recoñece a relación entre son e grafía.	CCL CAA	Recoñece a relación entre son e grafía.
			LGB4.3.2. Identifica as palabras como instrumento para a segmentación da escritura.	CCL CAA	Identifica as palabras como instrumento para a segmentación da escritura.
a d e h m	B4.6. Observación das diferenzas entre a lingua oral e a lingua escrita.	B4.4. Recoñecer de forma xeral, as diferenzas entre a lingua oral e a lingua escrita.	LGB4.4.1. Recoñece, de forma xeral, as diferenzas entre a lingua oral e a lingua escrita.	CCL CCEC	Recoñece, de forma xeral, as diferenzas entre a lingua oral e a lingua escrita.
Obx	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Comp clave	Estándares de aprendizaxe
a d e h m	B4.7. Identificación de similitudes e diferenzas entre as linguas que coñe- ce para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia comunica- tiva integrada.	B4.5. Comparar aspectos básicos das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr unha competencia integra- da.	LGB4.5.1. Compara aspectos moi elementais e evidentes (gráficos, fonéticos, sintácti- cos, léxicos) das linguas que coñece.	CCL CAA	

BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA					
- b - d - e - o	- B5.1. Recreación e reescritura de diversos textos literarios sinxelos (narrativos ou poéticos): contos, poemas, refráns, adiviñas, trabalinguas, canti- gas e xogos de sorte; usando mode- los. - B5.2. Valoración e aprecio do texto literario galego como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.	- B5.1. Recrear e reescribir diversos textos literarios, usando modelos.	- LGB5.1.1. Recrea e reescri- be diversos textos literarios sinxelos: contos, poemas, re- fráns, adiviñas, trabalinguas, cantigas e xogos de sorte; usando modelos.	- CCL - CAA - CCEC	- Recrea e reescri- be diversos textos literarios sinxelos: contos, poemas, re- fráns, adiviñas, trabalinguas, cantigas e xogos de sorte; usando modelos.
			- LGB5.1.2. Valora os textos da literatura galega como fonte de coñecemento da no- sa cultura e como recurso de gozo persoal.	- CCL - CCEC	
- b - d - e - i	- B5.3. Lectura guiada de textos ade- cuados aos intereses infantís, para chegar progresivamente á expresivi- dade e á autonomía lectoras.	- B5.2. Ler, de forma guiada, textos adecuados aos inte- reses infantís, para chegar progresivamente á expresi- vidade e á autonomía lec- toras.	- LGB5.2.1. Le, de forma guiada, textos en silencio, adecuados aos intereses infantís, para chegar progresiva- mente á autonomía lectora.	- CCL - CCEC - CD	- Le, de forma guiada, textos en silencio, adecuados aos intereses infantís.
			- LGB5.2.2. Le, de forma guia- da, textos en voz alta, ade- cuados aos intereses infan- tís, para chegar progresiva- mente á expresividade lecto- ra.	- CCL - CCEC - CD	

Obx e	Conti dos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	Minimos exixibles
b e	B5.4. Recreación e composición de poemas sinxelos e relatos breves para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.	B5.3. Recrear e compoñer poemas sinxelos e relatos breves a partir de modelos sinxelos dados.	LGB5.3.1. Recrea e compón poemas sinxelos e relatos breves, a partir de modelos sinxelos dados, para comuni- car sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.	CCL CCEC CSC	Recrea e compón poemas sinxelos e relatos breves, a partir de modelos sinxelos dados.
b d e	B5.5. Dramatización e lectura dramatizada de textos literarios sinxelos adaptados á súa idade.	B5.4. Participar en drama- tizacións de textos literarios sinxelos adaptados á súa idade.	LGB5.4.1. Participa en dramatizacións de textos literarios sinxelos adaptados á súa idade.	CCL	Participa en dramatizacións de textos literarios sinxelos adaptados á súa idade.
a d e o	B5.6. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	B5.5. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo per- soal.	LGB5.5.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, e como recurso de gozo per soal.	CCL CSC CCEC	
a d e o	B5.7. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas. B5.8. Comparación de imaxes, sím bolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.	B5.6. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, so- ciais e culturais.	LGB5.6.1. Amosa curiosida- de por coñecer outros cos- tumes e formas de relación social, respectando e valo- rando a diversidade cultural.	CCL CCEC	

1. Para os efectos do decreto Decreto 105/2014 de 4 de setembro as competencias clave do currículo serán as seguintes:

–1º. Comunicación lingüística (CCL).

– 2º. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT).

– 3.º Competencia dixital (CD).

– 4º. Aprender a aprender (CAA).

– 5º. Competencias sociais e cívicas (CSC).

– 6º. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE).

– 7º. Conciencia e expresións culturais (CCEC).

2. Potenciarase o desenvolvemento da competencia de comunicación lingüística e da competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.

3. Para unha adquisición eficaz das comptencias e a súa integración efectiva no currículo, deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que permitan ao alumnado avanzar cara aos resultados de aprendizaxe en máis dunha competencia ao mesmo tempo.

3. OBXECTIVOS DO CURSO

	Obxectivo
a	Coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia, aprender a obrar de acordo con elas, prepárense para o exercicio activo da cidadanía e respectar os dereitos humanos, así como o pluralismo propio dunha sociedade democrática.
b	Desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo, de esforzo e de responsabilidade no estudo, así como actitudes de confianza en si mesmo/a, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese e creatividade na aprendizaxe, e espírito emprendedor.
c	Adquirir habilidades para a prevención e para a resolución pacífica de conflitos que lles permitan desenvolverse con autonomía no ámbito familiar e doméstico, así como nos grupos sociais con que se relacionan.
d	Coñecer, comprender e respectar as culturas e as diferenzas entre as persoas, a igualdade de dereitos e oportunidades de homes e mulleres, e a non-discriminación de persoas con discapacidade nin por outros motivos.
e	Coñecer e utilizar de forma apropiada a lingua galega e a lingua castelá, e desenvolver hábitos de lectura en ambas as dúas linguas.
f	Adquirir en, polo menos, unha lingua estranxeira a competencia comunicativa básica que lles permita expresar e comprender mensaxes sinxelas e desenvolverse en situacións cotiás.
g	Desenvolver as competencias matemáticas básicas e iniciarse na resolución de problemas que requiran a realización de operacións elementais de cálculo, coñecementos xeométricos e estimacións, así como ser quen de aplicalos ás situacións da súa vida cotiá.
h	Coñecer os aspectos fundamentais das ciencias da natureza, as ciencias sociais, a xeografía, a historia e a cultura, con especial atención aos relacionados e vinculados con Galicia.
i	Iniciarse no uso das tecnoloxías da información e da comunicación, para a aprendizaxe, desenvolvendo un espírito crítico ante as mensaxes que reciban e elaboren.
j	Utilizar diferentes representacións e expresións artísticas e iniciarse na construción de propostas visuais e audiovisuais.

k	Valorar a hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
l	Coñecer e valorar os animais máis próximos ao ser humano e adoptar modos de comportamento que favorezan o seu coidado.
m	Desenvolver as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual.
n	Incrementar a educación viaria e as actitudes de respecto que incidan na prevención dos accidentes de tráfico.
o	Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, salientando as mulleres e os homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas.

4. TEMPORALIZACIÓN

A xestión do tempo guiarase por dous criterios: a adaptación ás peculiaridades especiais de cada alumno e a flexibilidade horaria. Así, algunhas actividades requirirán tempos máis prolongados (talleres, saídas, etc.) e outras máis reducidos, debido á fatiga, falta de concentración ou outros motivos. De calquera xeito procurarase levar a cabo ás 5 unidades didácticas en cada trimestre. Desenvolvendo un total de 15 unidades ao longo do curso.

5. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Entendemos a avaliación como un elemento fundamental e inseparable da práctica educativa, que permite recoller, en cada momento, a información necesaria para poder realizar os xuízos de valor oportunos que faciliten a toma de decisións respecto do proceso de ensino-aprendizaxe. Por tanto, non se pode circunscribir a un só aspecto ou momento, senón que se debe estender ao longo de todo o proceso educativo de forma global e sistemática; por unha parte, indicando que obxectivos se conseguen e cales non, e, por outra, en que grao de profundidade e ónde, como, cando e por que se producen os problemas ou erros.

A avaliación é un proceso integral, no que se contemplan diversas dimensións: análise do proceso de aprendizaxe dos alumnos, análise da práctica docente e dos procesos de ensino e, análise do propio Proxecto Curricular.

Modalidades

- **Avaliación inicial**, que facilita a valoración dos coñecementos previos, as capacidades e as actitudes do alumnado, co obxecto de adecuar o proceso de ensino-aprendizaxe á realidade das súas posibilidades.

- **Avaliación formativa continua**, que pretende coñecer se se van logrando os obxectivos propostos, cando aínda se pode intervir modificando o camiño para conseguilos; é dicir, avaliación do proceso e como proceso. Este tipo de avaliación ten un especial carácter regulador, orientador e autocorrector do proceso educativo desde o seu **comezo**, o que require unha avaliación inicial previa.

- **Avaliación sumativa,** que estima os méritos ao finalizar o currículo (máis cuantitativa), na que se valora, sobre todo, o dominio das capacidades adquiridas; isto é, avaliación do resultado.

Segundo se recolle na Orde do 23 de novembro de 2007 pola que se regula a avaliación na Educación Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia:

- Os resultados da avaliación do alumnado de Educación Primaria expresarase nos seguintes termos: insuficiente (IN), suficiente (SF), ben (B), notable (NT) e sobresaliente (SB).
- As sesións de avaliación serán coordinadas polo titor, asistirá o profesorado que imparte docencia no grupo e poderá contar co asesoramento do Departamento de Orientación.
- Ao longo do curso haberá tres sesións de avaliación e recollerase na acta o desenvolvemento das sesións, as cualificacións nas distintas áreas, o grao de desenvolvemento das competencias básicas e os acordos acadados.
- Os alumnos con ACIs terán como criterios de avaliación os establecidos nas mesmas.

Procedementos e instrumentos de avaliación

A fin de establecer un punto de partida que se axuste á realidade do noso alumnado, acordamos realizar unha valoración das súas características segundo os seguintes parámetros:

Que valorar:

- Rendemento do alumno na etapa anterior.
- Personalidade.
- Afeccións e intereses.
- Situación económica e cultural da familia.
- etc.

Como obter a información:

- Informes de titores anteriores.
- Cuestionario previo aos alumnos.
- Entrevista individual.
- Cuestionario aos pais.
- Entrevista con pais.
- etc.

Procedementos e instrumentos existentes para avaliar o proceso de aprendizaxe:

Observación sistemática:

- Escala de observación.
- Rexistro anecdótico persoal.

Análise das producións dos alumnos:

- Caderno de clase.
- Textos escritos.
- Producións orais.

Intercambios orais cos alumnos:

- Diálogo.
- Entrevista.
- Postas en común.
- Asembleas.

Probas específicas:

- Obxectivas.
- Abertas.
- Exposición dun tema.
- Resolución de exercicios.
- Autoavaliación.
- Coavaliación.

6. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

Os principios nos que se basea esta proposta son os seguintes:

Desde a perspectiva epistemolóxica das diferentes áreas de coñecemento

- Non todos coñecemos igual en todo momento.
- En cada momento hai influencias sobre o coñecemento que proveñen das experiencias previas e das situacións novas.
- coñecemento é o resultado da interacción entre as experiencias previas e as situacións novas; polo que, máis que transmitirse, constrúese mediante a práctica, co cal se pon de relevo o seu carácter construtivista, social e interactivo.
- Calquera coñecemento pode ter diferentes lecturas, significados e presentacións, que poden ser todos obxectivos. Ensinar/aprender supón contrastar perspectivas, enriquecer esquemas conceptuais con novas contribucións por parte de todos, superar as lagoas e emendar os erros.
- ensino debe buscar interaccións cada vez máis ricas e significativas entre os elementos proporcionados por diferentes soportes (textos, audiovisuais,
- etc.), mediadores (docentes, compañeiros, pais), métodos (didácticas: xeral e especiais) e situacións ou feitos (da vida cotiá, descubrimentos, centros de interese, etc.).

Desde a perspectiva psicolóxica

a) *Partir do nivel de desenvolvemento do alumnado*.

- Das súas características evolutivo-madurativas específicas, en xeral.
- Do seu nivel de competencia cognitiva e metacognitiva.
- Dos coñecementos previamente construídos.

b) *Asegurar aprendizaxes construtivas e significativas*.

- Diagnosticando os coñecementos previos que posúe.
- Conectando e integrando os contidos e estratexias previos cos novos por vivir e aprender. O alumnado, co que sabe e grazas á maneira como o profesor ou a profesora lle presentan a información, reorganiza o seu coñecemento entrando en novas dimensións, transferindo ese coñecemento a outras situacións, descubrindo os principios e procesos que o explican, mellorando a súa capacidade organizativa comprensiva para outras experiencias, ideas, valores e procesos de pensamento que vai adquirir dentro e fóra da aula.

c) *Favorecer a aprendizaxe autónoma*.

- Desenvolvendo o profesorado un modelo curricular de natureza procesual que asegure que os alumnos e as alumnas realicen aprendizaxes significativas por si mesmos, aprendendo a aprender, adquirindo estratexias cognitivas e metacognitivas que favorezan o asentamento dunha boa memoria comprensiva (semántica). Modelo que, partindo do establecemento de redes conceptuais que permitan representar toda a estrutura da materia de xeito sinxelo e claro, das cales se poidan formar os esquemas conceptuais e cognitivos oportunos, permita a xeración de mapas cognitivos que establezan relacións entre os distintos contidos e faciliten a percepción da súa estrutura ao dar resposta adecuada aos tres interrogantes que a ciencia se fai: que (descrición) e os seus detalles (cales, como, onde e cando), por que (explicación) e para que (intervención).
- Modificando progresivamente os esquemas previos do coñecemento dos alumnos e das alumnas, desde o saber cotián ata o saber científico.

d) *Potenciar a actividade*.

- Facilitando a reflexión á hora da acción.
- Posibilitando que o alumno e a alumna cheguen a facer aquelas actividades que aínda non son capaces de realizar sos, pero si coa axuda conveniente (zona de desenvolvemento potencial).

Desde a perspectiva pedagóxica

a) *Partir da avaliación inicial, específica e global*.

- Das súas aptitudes e actitudes.
- Das súas necesidades e intereses.

- Dos seus coñecementos previos, xerais e por áreas.

b) *Motivar axeitadamente*.

- Creando situacións que conecten cos seus intereses e expectativas, partindo das súas propias experiencias.
- Propiciando un clima de comunicación, cooperación e harmonía nas relacións.
- Espertando unha motivación intrínseca que potencie o gusto por aprender, especialmente a través dunha atribución causal positiva, tanto do profesorado como do propio alumnado.

c) *Analizar os esquemas previos de coñecemento*.

- Asegurando que se posúen os requisitos básicos para poder abordar a seguinte nova aprendizaxe.
- Reforzando os conceptos previos máis débiles e sensibles.

d) *Fomentar a zona de desenvolvemento potencial na adquisición dos novos coñecementos*.

- Incorporando mediante a actitude docente o exemplo adecuado que se debe seguir (currículo implícito ou latente).
- Facilitando que poida desenvolver a súa actividade coa mínima axuda necesaria.
- Consolidando os enlaces entre os coñecementos previos e os novos.
- Estruturando e dosificando os novos contidos conceptuais de forma apropiada (redes, esquemas e mapas).
- Promovendo a funcionalidade das aprendizaxes, aplicándoas e transferíndoas a outras situacións ou contidos diferentes.
- Tendo moi en conta os coñecementos de cada materia, respectando a súa estrutura epistemolóxica, a súa lóxica interna específica e os avances do momento.

Desde a perspectiva sociolóxica

a) *Partir do diagnóstico inicial das relacións que se dan na aula, como microsociedade viva, xermolo das futuras relacións da vida real*.

- De relacións afectivas e efectivas.
- De roles: líderes, rexeitados, etc.

b) *Formar grupos nos que se favorezan as relacións humanas e a modelación dos roles máis adecuados*.

- Facilitando a comunicación —diálogo—, como base da comprensión (práctica de técnicas intragrupais de dinámica de grupo).
- Propiciando a interrelación cos demais grupos (práctica de técnicas intergrupais).

- Repartindo competencias e responsabilidades a todos os seus membros.
- Desenvolvendo as capacidades de autoxestión e cooperación.
- Favorecendo a aprendizaxe cooperativa.

c) *Potenciar os grupos co exercicio constante de experiencias enriquecedoras*.

- Preparando para a convivencia democrática, a participación cidadá e a igualdade.
- Respectando os demais e as súas diferentes culturas: tolerancia e aceptación da diversidade.
- Construíndo unha cultura común.

En resumo, poderiamos compendialos nos seguintes principios metodolóxicos:

- Respecto das leis da maduración.
- Comunicación e apertura.
- Individualización e autonomía.
- Socialización.
- Secuenciación.
- Flexibilidade.
- Aprendizaxe construtivo-significativa.
- Formación de hábitos e actitudes.
- Coordinación coa familia.

Especificamente, estes principios deben facilitar:

- A conexión co nivel de desenvolvemento real e potencial dos alumnos e das alumnas, atendendo ás súas diferenzas individuais e partindo do próximo para chegar ao afastado. Esta atención á diversidade requirirá a elaboración de programas específicos que asuman a función compensadora que pretende a Educación Primaria.

- A comunicación a través do diálogo e a apertura a outras formas de pensar e obrar.

- Un clima afectivo rico en vivencias baseadas no respecto mutuo, que procure a motivación necesaria para espertar, manter e incrementar o interese dos alumnos e das alumnas.

- O progreso do xeral ao particular, de forma cíclica, en función do pensamento globalizado do alumno e da alumna, integrando as áreas coa formulación de contidos conceptuais, procedementais e actitudinais comúns, tendo en conta a transversabilidade do currículo.

- adaptación da acción educativa ás diferenzas persoais (capacidade, intereses e ritmo de aprendizaxe), como base do desenvolvemento integral e autónomo.

- O espírito de grupo co exercicio da participación e a cooperación, practicando a aprendizaxe grupal, a interacción e a interrelación de iguais e de discentes e docente.

- A organización de contidos, de xeito que exista harmonía entre as metas e os medios que se utilizan para acadalas.

- A actividade constante do alumno e da alumna, xa que se entende como ferramenta básica da aprendizaxe autorregulada.

- A flexibilidade adecuada nas diversas situacións de aprendizaxe, tanto na selección da metodoloxía máis aconsellable en cada caso como nos aspectos organizativos espazo-temporais.

- A aprendizaxe construtivo-significativa, partindo da consolidación do saber anterior e do reforzo daquel que permita enlazar os organizadores previos co novo coñecemento que se debe adquirir.

- O xogo como elemento motivador fundamental na construción da moralidade, xa que regula o paso da heteronomía á autonomía persoal e social.

- A creatividade de alumnos e de alumnas e de docentes, como forma diversificada e enriquecedora de comunicación.

- O tránsito desde a formación de conceptos e a aplicación de procedementos á construción de hábitos e á definición de actitudes, que culmine a consolidación de valores e o respecto polas normas.

- O contacto escola-familia como marco afectivo-efectivo de relacións e, por extensión, de toda a comunidade educativa.

A metodoloxía estará baseada na pedagoxía activa, aprendizaxe a partir da propia experiencia. Partirase dos coñecementos previos que teñen, plantexando actividades nas que poidan aportar desde a súa propia experiencia, o que lles dará seguridade e confianza. Aceptaranse as súas propostas como válidas, reafirmando as súas aptitudes naturais (aprendizaxe significativo).

Aplicaranse a situacións diferentes da vida cotiá os novos coñecementos. A motivación terá un papel moi importante.

Respectarase o rimto de traballo e a asimilación persoal (ensinanza individualizada), como un elemento moi importante, tanto de aqueles nenos con n.e.e. como daqueles con capacidades superiores.

Utilizarase o xogo como unha maneira máis de aprender. A súa práctica conleva ao desenvolvemento social da personalidade e fomenta a adquisición de actitudes, valores e normas. Aporta un alto grao de motivación e riqueza de valores educativos por si mesmo.

As funcións do mestre/a serán:

- Crear un clima relaxado e un ambiente de confianza, sen tensións, que propicie o manifestarse libremente de forma persoal. Valores de deshinibición, búsqueda e exploración.
- Será un dinamizador que suxerirá propostas que relacione coñecementos previos con novos, encauzará as actividades ata formas creativas e participativas.
- Permitirá o uso de estratexias persoais.
- Facilitará o desenvolvemento das propostas dos nenos.
- Potenciará a cooperación e o respecto.

É moi importante o papel da familia na educación, xa que é onde o neno realiza o seu desenvolvemento básico. É fundamental segurar a conexión da educación familiar e escolar conscientes da súa influencia no desenvolvemento da personalidade do alumnado. Intentarase que tanto pais coma nais, participen activamente na educación dos seus fillos.

A incorporación das competencias básicas no currículo da educación primaria require reconsiderar a práctica educativa para permitirlle ao alumnado integrar as súas aprendizaxes relacionándoas con diferentes tipos de contidos (conceptos, destrezas e actitudes), usar eses contidos con efectividade cando cumpra e aplicalos a situacións e contextos variados.

Consecuentemente, a práctica educativa debe:

- Salientar aquelas aprendizaxes básicas e imprescindibles e seleccionar aqueles contidos que sexan máis relevantes para acadar competencias; os contidos esenciais deberán ser considerados e analizados desde a óptica da utilidade para formar cidadás e cidadáns cos perfís necesarios para moverse con adecuación, responsabilidade e liberdade no mundo actual.

- Dotar os contidos dun enfoque integrador promovendo a globalización.

- Centrarse na funcionalidade, orientando as aprendizaxes cara á súa aplicación en contextos diferentes e diversificados e conseguindo que as nenas e os nenos desenvolvan diversos xeitos de actuación e adquiran a capacidade de enfrontarse a situacións novas.
- Procurar que o alumnado aprenda a aprender (participe na planificación e na toma de decisións sobre o traballo, controlando os procesos, usando conscientemente estratexias de aprendizaxe e sendo progresivamente máis autónomo).
- Favorecer o traballo cooperativo e apráctica vivenciada da participación, compromiso democrático e resolución pacífica de conflitos.
- Permitirlle ao alumnado moverse con seguridade entre a superabundancia e rápida renovación da información, fomentando habilidades para a busca, selección, procesamento, tratamento e comunicación dela.

- Na educación primaria deberán utilizarse dúas estratexias metodolóxicas básicas: o desenvolvemento en espiral e a globalización.
- A metodoloxía proposta, que será global, será activa, entendendo por tal tanto a actividade mental coma física que potencie a construción de aprendizaxes significativas.
- A autorregulación das aprendizaxes por parte do alumnado forma parte fundamental das prácticas educativas actuais.
- Os modelos de ensino-aprendizaxe deben atender á diversidade do alumnado, tanto na práctica docente coma na selección de contidos.
- A aprendizaxe é un proceso interactivo no cal cómpre a participación activa e dinámica das nenas e dos nenos, que achegarán as súas habilidades, destrezas, actitudes, conceptos, intereses, xunto ás do resto de compañeiras e compañeiros, nun ambiente de cooperación.
- Por conseguinte, o alumnado reorganizará os seus coñecementos, coa axuda do grupo, á luz da nova información.

Cómpre utilizar, pois, na escola, métodos que lles permitan aos rapaces e ás rapazas identificar a necesidade de información, localizala, seleccionala e recoñecer as fontes e os recursos máis apropiados, así como responsabilizarse do seu uso ético e adecuado.

Son precisos enfoques didácticos que lle permitan ao alumnado utilizar cada vez máis autonomamente as bibliotecas e as TIC como recursos de aprendizaxe.

No proceso o rol do profesorado é moi importante: actúa como guía e mediador para facilitar a construción de aprendizaxes; utiliza contextos cotiáns, familiares e habituais para que o alumnado aprenda comprobando o interese e a utilidade do que aprende, de maneira que poidan transcender do contexto en que se produciron e ser aplicadas a contextos múltiples; crea un contorno seguro e un ambiente motivador.

- PRINCIPIOS BÁSICOS DE ACTUACIÓN.

A miña programación terá en conta os seguintes **principios básicos de actuación**:

-Partir dos intereses e do nivel de desenvolvemento dos nenos. Terase en conta as súas características, necesidades, o estadio evolutivo no que se atopa, os diferentes ritmos de maduración, (xa que ás veces hai desfases entre a idade cronolóxica e a biolóxica, deberemos ter en conta a idade biolóxica).

-Buscarase como primordial a consecución na aula dun clima de relación afectivo, de seguridade e confianza mutua, na que haxa unha boa relación entre alumnos e destes ca profesora. Será a base sobre a que se irán asentando as diversas aprendizaxes que me propoño.

-Proposta de actividades diversas que podan satisfacer as diferentes características e necesidades dos alumnos.

-Buscarase unha participación activa por parte dos nenos, xa que é precisa para a consecución de aprendizaxes significativas como dixen antes.

-Evitaranse actividades de eliminación, para que a ensinanza sexa activa e participativa.

-Predominarán as actividades en forma de xogo, elemento que centra a atención nestas idades e que está considerado como un estupendo recurso metodolóxico apropiado para acadar os obxectivos propostos nesta etapa educativa.

-Evitarase a competitividade, facendo ver ós alumnos a importancia da participación por riba do resultado.

-A progresión nas actividades será de dificultade crecente, indo do fácil ó difícil, do pouco ó moito.

-Empregaranse distinto tipo de agrupacións, segundo as actividades propostas empregarase o traballo individual, en parellas, trios, pequeno grupo ou gran grupo.

-Empregarase un vocabulario claro e sinxelo, dando as explicacións precisas dende unha posición externa ó grupo e captando a atención dos alumnos. Sendo importante para certas demostracións e explicacións o uso da pizarra.

Considero importante neste eido da metodoloxía a interrelación da nosa área coa temática do **proxecto de biblioteca e do departamento de medioambiente**; asi como co intre anual vivido e commemoracións marcadas no calendario, así seguir o principio de globalización facilitando que as aprendizaxes sexan máis significativas.

As **sesións** constan de 3 partes diferenciadas: animación, parte principal e volta á calma.

Sinalar a importancia na metodoloxía dos **materiais e recursos** empregados, que sexan variados, novedosos, económicos, motivadores, que se adapten a diversidade do noso alumnado. Haberá recursos habituais nas clases de E. Física (como pelotas, aros, picas ...) e outros "non habituais" (como envases de plástico, rodas, xornais...).

7. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Os recursos cos que se vai contar para levar a cabo esta programación son de tres clases: ambientais, materiais e humanos.

En canto ós recursos materiais, a aula conta con unha pequena dotación de material: encerado, diversos libros, biblioteca de aula, xogos didácticos, e dous grandes corchos dispostos ós lados da aula para colgar material informativo relevante e diversos traballos puntuais dos alumnos/as.

Dentro dos recursos humanos ademáis cóntase co apoio dos/as docentes especialistas en Lingua Estranxeira, Educación Musical,

Educación Física e Relixión. Tamén se conta coas familias e con algunha visita que poda vir á aula para expoñerlles algo ao alumnado, dar algunha charla ou facer algunha pequena actuación.

En canto aos recursos ambientais, principalmente as clases realizaránse na aula, a excepción da hora semanal destinada ó uso dos ordenadores na sala de informática, e a hora destinada ó uso da biblioteca, ademáis de que se poderá contar puntualmente con outros espacios para levar a cabo algunhas das clases, como a pista polideportiva, o patio de recreo ou outras dependencias do centro.

Os distintos materiais e recursos didácticos serán: libros de texto cadernos complementarios, libretas, material didáctico para a ensinanza das lenguas, matemáticas e coñecemento (regretas, ábacos, xogos de asociacións, láminas…) xogos educativos, biblioteca de aula e material funxible.

En cada unidade didáctica veñen especificados os distintos recursos disponibles para utilizar.

Materiais

LIBROS DE TEXTO (editorial Santillana)

RECURSOS VARIOS

- Material de aula:

Guía didáctica.
Lámina correspondente á unidade. Material elaborado polo docente.
Biblioteca de aula.

- Recursos fotocopiables:

Fichas reforzo e ampliación. Fichas de razoamento verbal.
Fichas de desenvolvemento da intelixencia. Fichas de control e avaliación.

- Recursos multimedia:

CDs da editorial SM, proxectos SAVIA e CELME, Programa CLIC.
CDs de audio.

-Internet. Páxinas web:

- www.educared.net
- www.edu.xunta.es
- www.cnice.mec.es
- www.needirectorio.com
- www.tadega.net
- www.educarm.es

8. CRITERIOS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

Consideramos que no 2º Curso, debido á idade na que se atopa o alumnado e á súa madurez, o máis importante é o traballo diario, a constancia, o esforzo e a actitude xeral na clase; non crendo que limitar a nota a unha soa proba sexa demasiado obxectivo para estes alumnos/as, razón pola que establecemos os seguintes criteriosde cualificación atendendo a tres cuestión clave:

- Traballo diario: 60 %
- Comportamento: 25 %
- Proba ou exame: 15 %

Así, con estes criterios primará a observación diaria e a recompilación e análise do traballo feito na clase e na casa polo alumnado.

9. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL

Segundo queda recollido *no art. 4, 3,4*. da *Orde pola que se regula a avaliación en Primaria do 9 de xuño de 2016):*

Ao comezo de cada ciclo e durante o primeiro mes do curso escolar, a persoa titora realizará unha avaliación inicial coa finalidade de adecuar as ensinanzas ao alumnado e facilitar a progresión satisfactoria no seu proceso de aprendizaxe, incidindo na obtención de información sobre o grao de desenvolvemento das capacidades básicas.

Esta avaliación incluirá a análise dos informes persoais da etapa ou ciclo anterior correspondentes ao seu alumnado e completarase coa información obtida das familias.

A avaliación inicial será o punto de referencia para a toma de decisións relativas ao desenvolvemento do currículo nas programacións de aula, así como para adoptar aquelas medidas de apoio, reforzo e recuperación que consideren oportunas para cada alumno ou alumna.

Instrumentos para a realización da avaliación inicial.

- **Preparación por parte da persoa titora.**

Recoller os datos máis relevantes da enquisa inicial cuberta polo alumnado e tentar determinar as características esenciais do grupo: número de repetidores/alumnado con asignaturas pendentes/alumnado que ven no transporte escolar/alumnado con dificultade de aprendizaxe/con posibilidade de estar nunha situación de desventaxa sociofamiliar ou con n.e.e./hábitos de

estudio/actitudes/problemas de convivencia no grupo/outras que o titor/a considere permanente comunicarlle ao profesorado....

O titor/a pode obter información a través de:

- Enquisa Inicial cuberta polo alumno/a.
- Revisión dos Informes Individualizados dos cursos anteriores.
- Actividades de Titoría (pódese dedicar unha sesión de titoría a que o alumnado valore a situación do grupo).
- Outras técnicas: observación, entrevistas....

- **Preparación por parte do equipo docente do grupo**

Cada mestre/a realizará previamente probas/tarefas para coñecer o nivel dos seus alumnos/as, tanto no que se refire a conceptos básicos como habilidades, actitudes e procedementos.

Reflexionar, de cara a informar ao titor/a e o resto do equipo docente, sobre certos aspectos grupais ou individuais que lle resultasen importantes ou, cando menos curiosos, de cara a esta avaliación inicial das necesidades dos grupos e dos alumnos/as.

Sesión de avaliación inicial

A xuntanza realizarase para o ciclo e a ela acudirá todo o profesorado que imparta docencia no ciclo, ademais da orientadora e o xefe de estudios, a mestra de P.T. e a de A.L. O profesor/a titor/a será o encargado de dinamizar a sesión do grupo que lle corresponda.

Asimesmo cubrirá a acta da sesión cos acordos tomados e entregará unha copia ao Xefe de Estudios.

Despois da reunión de avaliación, o titor/a terá en conta as conclusións xerais obtidas para transmitilas na reunión inicial cos pais ou titores legais e informará nos casos necesarios á familia dun alumno/a en particular.

10. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PRÁCTICA DOCENTE

Como ben quedaba recollido na introdución, a programación de ciclo é unha proposta didáctica aberta e flexible. É xustamente este carácter *aberto* o que explica que o documento estea en constante revisión a fin de axustarna medida do posible-, o programado coas necesidades e intereses do noso alumnado. Para elo faise necesario avaliar o plantexamento pedagóxico e

didáctico polo que ao final de cada curso, o equipo docente do ciclo, tería que elaborar un sinxelo informe no que se valorase o grao de realización da Programación e a súa adecuación ós obxectivos que se perseguen.

A modo de síntese algúns dos criterios de avaliación desta Programación poderían ser (Álvarez, 2004):

CRITERIO	DESCRITOR	GRAO DE CONSECUCIÓN				
		1	2	3	4	5
Eficacia	Relación entre o previsto e o alcanzado.					
Eficiencia	Relación entre o alcanzado e os medios aplicados.					
Satisfactoriedade	Relación entre o desexable e o existente.					
Suficiencia	Relación entre os obxectivos e as necesidades.					
Pertinencia	Adecuación ás necesidades establecidas.					
Coherencia	Grao de consistencia das propostas.					
Obxectividade	Adecuación a principios científicos.					
Aplicabilidade e funcionalidade	Capacidade de solución.					
Actualización	Grao de adecuación a situacións reais.					

A análise e reflexións sobre as conclusións ás que se cheguen logo desta avaliación serán os puntos de partida para mellorar a Programación de Ciclo do curso seguinte.

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

A atención á diversidade supón un concepto amplo de acción educativa que intenta dar resposta ás necesidades educativas especiais, dificultades específicas de aprendizaxe, trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH), altas capacidades intelectuais, por se incorporar tarde ao sistema

educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar poida alcanzar o máximo desenvolvemento das súas capacidades persoais e os obxectivos e as competencias da etapa, estableceranse as medidas curriculares e organizativas oportunas que aseguren o seu progreso axeitado, de conformidade co disposto nos artigos 71 a 79 bis da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio.

Segundo recolle a **LOE** no **TÍTULO II** de **Equidade da Educación**, no **Capítulo I** sobre o **alumnado con necesidade específica de apoyo educativo**, no **art. 72.3** "*os centros contarán coa debida organización escolar e realizarán as adaptacións e diversificacións curriculares precisas para facilitar a todo o alumnado a consecución dos fins establecidos*"

O **Decreto 130/2007 de 28 de xuño**, que establece o **Currículo da Educación Primaria en Galicia** estipula no seu **art. 15** de **Atención á diversidade** que, a intervención educativa atenderá á diversidade do alumnado, centrándose nas actuacións educativas dirixidas a dar resposta ás diferentes capacidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, porá énfase na detección temperá do alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar n.e.e., dificultades específicas de aprendizaxe, polas súas altas capacidades intelectuais, por incorporarse tardiamente ao sistema educativo, ou por condicións persoais ou de historia familiar.

En canto se detecten dificultades de aprendizaxe, o centro educativo deberá por en funcionamento as medidas de R.E. que se consideren máis convenientes, tanto organizativas como curriculares: apoio dentro ou fora do grupo, agrupamentos flexibles ou adaptacións do currículo.

As medidas de atención á diversidade son entendidas como aquelas medidas organzativas que intentan dar resposta ás necesidades educativas dos alumnos das nosas aulas. Poden ser ordinarias e extraordinarias e todas están desenvolvidas dentro do marco de atención golbal do centro, en coherencia co P.E.C. o P.C.C. e o Decreto 320/1996 que regula a escolarización dos alumnos con n.e.e. e a Orde do 6 de outubro de 1995 que regula a adaptación do currículo nas ensinanzas de rexime xeral.

Como **medidas ordinarias** consideramos as medidas de intervención educativa que non modifican os elementos prescritivos da escolarización ben sexan elementos curriculares ou organizativos:

- Reforzo educativo apoio

Como **medidas de intervención educativa extraordinarias** consideramos aquelas que modifican elementos prescritivos da escolarización ben curriculares ou organizativos:

- Adaptacións curriculares

▪ Prórroga ou redución de permanencia un ano máis nunha etapa educativa.

Neste curso contamos coas seguintes medidas de atención á diversidade:

- Apoio será levado a cabo polo titor do grupo e un profesor do mesmo nivel.

- Reforzo Educativo será impartido polo propio profesor titor, e naqueles casos que se precise unha atención máis individualizada (alumnado con Necesidades de Atención Educativa) contarase coa intervención da especialista en P.T., dentro e/ou fóra da aula segundo as necesidades específicas do alumnado e o criterio do titor/a.

- A Adaptación Curricular será levada a cabo polo mestre titor e os especialistas implicados, a profesora de P.T. e a de A.L. Consideramos ACI cantos cambios se produzan no currículo co fin de atender ás diferencias individuais dos nosos alumnos. O equipo ou profesor, ao establecer cada adaptación, deberá deteminar con antelación tanto a estratexia a seguir como as características do alumno ou alumna que podan axudar ou entorpecer a estratexia.

Por outra banda, terase en conta o alumnado procedente doutros países remitíndonos ao Plan de acollida de alumnado estranxeiro con referencia á Orde do 21 de febreiro de 2004, para alumnado destas características de nova incorporación.

Apoios. Estratexias de intervención.

Partindo do Plan Xeral de Atención á Diversidade deseñado polo Departamento de Orientación, tomaremos como referente un modelo integrador no que se teñan en conta elementos que interveñían no proceso educativo o e seu carácter interactivo.

Para levar a cabo este modelo no que se pretende implicar a toda a comunidade escolar, e considerando que os axentes básicos de toda actividade educativa son os profesores-titores, resulta fundamental contar coa súa colaboración, tanto na orientación persoal coma na orientación dos procesos de ensino-aprendizaxe.

Esta colaboración concéntrase por unha banda, a través da potenciación e dinamización da función titorial, entendida como facilitadora dun mellor coñecemento do alumnado e, por outra banda, no que se refire ao preceso de ensinanza-aprendizaxe, a través da axuda que se presta ao alumnado para que a súa aprendizaxe sexa máis eficaz e satisfactoria. Todo isto repercutirá nunha maior eficacia no desenvolvemento integral dos alumnos/as.

Para o desenvolvemento deste traballo utilizaranse unha serie de documentos internos coa finalidade de recoller información, rexistrar observacións, detectar problemáticas, rexistrar resultados de avaliacións académicas e psicopedagógicas, facilitar pautas e tomar decisións que se consideren máis oportunas.

O proceso de avaliación psicopedagógica debería ter a seguinte secuencia:

1. Demanda.
2. Concertación de entrevista co/a profesor/a titor/a. Observación de cadernos de traballo do alumno/a.
3. Entrevista.
4. Primeria valoración.
5. Entrevista cos pais (se fixese falta) e deseño e intervención provisional en colaboración co profesor-titor.
6. Intervención directa (alumnoa/a – orientador), previa conformidade dos pais/titores legais coa finalidade de realizar unha valoración psicopedagógica máis exhaustiva:
    - Observación do alumno/a en distintas situacións.
    - Recollida de información do resto do profesorado.
    - Realización de avaliación a través de probas e test.
    - Valoración e resumo da intervención.
    - Deseño de intervención consensuada en reunións co profesorado implicado e adopción de medidas educativas necesarias.
    - Se a situación o require, realizarase o correspondente informe psicopedagógico.

Preténdese, por unha banda, desenvolver actuacións preventivas e potenciadoras e, por outra, actuacións correctivas nos casos que así o precisen. Ao mesmo tempo manterase unha estreita colaboración con outros servizos educativos e profesionais que participen na atención do alumnado, cos servizos sociais, de sanidade, etc., coa finalidade de establecer pautas comúns de actuación e de evitar posibles disfuncións que se poideran producir por falla de coordinación.

Organización dos apoios

O D.O. estableceu as seguintes prioridades á hora de organizar os apoios segundo as necesidades educativas do alumnado:

- Dar prioridade aos alumnos/as con necesidades específicas.
- Prestar atención aos alumnos/as con dificultades de aprendizaxe que requiran apoio especializado, dando prioridade aos alumnos/as dos primeiros niveis.

- Os apoios faranse normalmente nas aulas ordinarias, xunto co resto do alumnado.
- En casos excepcionais os apoios poderán levarse a cabo fóra da aula ordinaria, cando así se contemple na correspondente adaptación curricular e non excedendo en ningún caso un terzo da xornada escolar.
- A distribución horaria dos apoios será variable segundo a evolución dos alumnos/as e a dinámica do Centro.
- A organización dos apoios deberá ser aberta, flexible e suxeita a modificacións ao longo do curso.
- Os alumnos/as suxeito de reforzo educativo e que non poidesen ou non se considerase necesario o apoio especializado recibirán este apoio por parte do profesorado do nivel, ciclo ou niveis máis afíns.

Este reforzo pode ser:

- Feito polo profesor-titor dentro da aula ordinaria coa aportación da orientación e profesora de P.T e A.L., do material necesario, introducindo as modificacións metodolóxicas preciasas (equipos de traballo en pequenos grupos, poñendo alumnos/as con dificultades don outros de dificultades ou homogéneos).
- Apoio en agrupamentos flexibles, de carácter temporal, previa autorización de inspección educativa. Os agrupamentos flexibles pódense organizar nas áreas e horas segundo o horario de clase (trátase de reforzar matemáticas na hora de matemáticas, lingua na hora de lingua…).

Co obxecto de establecer unha valoración inicial para alumnado que necesita recuperar pendentes de cursos anteriores, realizaranse probas inicias que marcarán o punto de partida para o seu tratamento individualizado Esta valoración farase en colaboración co equipo de orientación do centro, quen determirará o mellor proceder en cada caso.

Segundo as características do alumnado que teña pendentes algunhas materias do curso ou cursos anteriores seguirase o seguinte procedemento:

1.- Analizar as dificultades que presenta o alumno/a e as causas da súa repetición.

2.- Segundo estas dificultades tomaremos as seguintes medidas: Apoio dentro e/ou fóra da aula polo mestre de PT/AL. Apoio dentro da aula por un mestre de apoio. Apoio individualizado impartido polo mestre – titor:

- Adaptación dos contidos ao seu nivel de competencia curricular.
- Adaptación dos contidos ás súas características persoais e sociais.
- Adaptación de elementos non prescriptivos do curriculum:

  - Secuenciación de contidos.
  - Adecuación da metodoloxía.
  - Adecuación das formas e instrumentos de avalización.

- Adecuación da organización da aula.
- Adecuación de recursos e materiais necesarios para a súa aprendizaxe.

3.- Despois da repetición de curso e esgotadas todas as medidas ordinarias, reunirase o equipo docente para tomar a decisión da realización dunha posible adaptación curricular individualizada.

Adaptación da Programación Xeral ás diferencias individuais no grupo

As modificacións na programación do traballo de aula, a través da variedade de ritmo e actividades, permiten a atención individualizada a cada alumno. Constitúen, xunto coa optatividade o recurso de individualización máis frecuente. En termos xerais contémplanse dentro deste apartado todas aquelas medidas que se encamiñan a diversificar o proceso de aprendizaxe con amaño ás diferencias persoais dos alumnos en canto a estilos de aprendizaxe, capacidades, intereses e motivacións.

Englóbanse dentro deste capítulo as medidas referentes a agrupamentos, contidos, actividades, metodoloxías, materiais curriculares específicos e avaliación.

Actividades

As actividades son a maneira máis activa de levar a cabo as experiencias de aprendizaxe.

O desenvolvemento das actividades de maneira axeitada é un elemento esencial para a consecución dos obxectivos propostos e a asimilación dos contidos.

Nas actividades abordaranse os contidos explícita ou implícitamente, a través do uso do espacio, os recursos, as persoas que participan, o tipo de agrupamento, o tipo de tarefa, etc.

Estas actividades, ademáis, caracterizaránse polo seu tratamento globalizado e ser socializadoras, significativas, dinamizadoras, motivadoras, atractivas e lúdicas, individuales ou grupales.

As actividades seguirán o seguinte orden: vivenciación, verbalización, simbolización e representación. Levaránse a cabo durante os tres trimestres aumentando progresivamente en complexidade.

Estas actividades serán as seguintes:

- **Rutinas de entrada e de saída**: os nenos e nenas de 2º curso veñen adaptados a unha maneira de traballar rutinaria, e é necesario que

certas actividades se fagan sempre de maneira repetitiva, como o feito de colgar os abrigos, sentarse, saudarse ó principio de clase, asemblea, repartir os libros por turnos de encargados, coller os estoxos, poñerse na fila, sempre nunha orde predeterminada, e saír en fila, e antes de saír, recoller todo o material usado.

- **De motivación**: ó comezo de cada unidade didáctica, contaráse un conto sempre relacionado co centro de interese da devandita unidade; outras actividades poden ser observar murais, ver fotos, concertos ou películas, plantexar un reto...

- **De afianzamento**: realizaranse actividades que servirán para acadar e afianzar os contidos e as competencias básicas, tales como as propostas nos libros de texto como outras creadas polo profesor.

- **De reforzo**: contaremos sempre con fichas e materiais preparados que servirán para reforzar contidos e competencias, e estarán estreitamente relacionadas cos temas a tratar en cada unidade didáctica. Servirán para reforzar e axudar a aqueles nenos que así o precisen, aínda que poderán ser realizadas por todos.

- **De ampliación**: ao remate das unidades disporemos de diversas activades que servirán para ampliar os coñecementos adquiridos e permitirán estimular a curiosidade e as ganas de aprender e experimentar por parte dos nenos.

Actividades de recuperación en Lingua galega e castelá

A atención á diversidade contémplase en dous niveis: na metodoloxía proposta e nos materiais.

Atención á diversidade na metodoloxía: a propia concepción instrumental da lingua promove un ensino que parte das experiencias e dos usos individuais da linguaxe. Así se manifesta nos programas de Expresión oral, Composición e Comunicación, nos que as experiencias previas dos alumnos servirán de punto de partida.

Atención á diversidade nos materiais: realizarase un traballo totalmente individualizado tanto na selección dos contidos como no ritmo de aplicación.

Actividades de recuperación en matemáticas

Dado que hai diferencias no ritmo de aprendizaxe dos alumnos, imponse realizar actividades que atendan a esta actividade. A atención á diversidade contemplámola en tres planos: na programación, na metodoloxía e nos materiais.

Atención á diversidade na programación: a programación ha de ter en conta que non todos os alumnos adquiren ao mesmo tempo os contidos.

Por iso debe estar deseñada de modo que asegure un nivel mínimo para todos os alumnos ao final do ciclo.

Atención á diversidade na metodoloxía: baséase en dous principios:

- Procurar que a velocidade de aprendizaxe a marque o propio alumno.
- Tentar que a comprensión do alumno en cada contido sexa suficiente para unha mínima aplicación e para enlazar co resto de contidos.

Atención á diversidade nos materiais: a utilización de recursos didácticos que facilitan a atención particularizada a cada alumno ten especial incidencia na creación de dúas modalidades básicas de actividades: aquelas que se destinan ao reforzo de certos contidos e as que facilitan a ampliación dos coñecementos fundamentais.

Actividades de recuperación en Ciencias de la Naturaleza y Ciencias Sociales

Atención á diversidade na programación: a variedade dos conceptos tratados e a amplitude de cada unha das tarefas desenvolvidas nos temas permite ao profesorado intervir no proceso de aprendizaxe de forma activa, alterando a orde dalgunhas tarefas, eliminando ou engadindo; desta forma pódese atender tanto aos alumnos que requiren reforzo de contidos como aos que requiren a súa ampliación. As actividades foron cuidadosamente revisadas para que sexan fáciles de realizar por todos os alumnos. Poderanse reforzar algúns coñecementos mediante a conversación, o diálogo e investigacións sinxelas que servirán de ampliación

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Considéranse actividades complementarias aquelas que se realizan en horario lectivo e que, formando parte da programación, teñen un carácter diferenciado polo momento, espacio ou recurso que se utiliza nelas. Exemplos de actividades complementarias son visitas, traballos de campo, conmemoracións...

Estas actividades deben figurar na programación xeral anual (conforme ao disposto no *D. 374/1996 polo que se establece o Reglamento Orgánico dos centros de EI e EP e na O. de 22 de Xullo que o complementa*).

A participación nelas é voluntaria e requerirá a autorización do Consello Escolar, autorización por escrito dos pais ou titores legais, e ir nunha proporción dun docente por cada 25 alumnos e alumnas, cando estas se desenvolvan fóra do Centro Escolar. O alumnado que non asista será atendido por parte doutro profesorado.

As actividades extraescolares son as que, organizadas polo propio centro, entidades sen ánimo de lucro, asociacións, etc, figuran na PXA e son realizadas fóra do horario lectivo. A participación nelas tamén é voluntaria, e os seus contidos non son en ningún caso iguais ou similares aos da ensinanza oficial do currículo.

Cando excepcionalmente se organicen actividades complementarias ou extraescolares non previstas na PXA será necesaria a súa aprobación polo equipo directivo, despóis do informe favorable (se fose o caso), do equipo que coordina este tipo de actividades e contarán coa autorización do Consello Escolar.

Estas actividades, ao non formar parte do currículo oficial, non son susceptibles de avaliación académica.

As actividades complementarias que se van a levar a cabo nesta programación son as seguintes:

No primeiro trimestre, o samaín, o magosto, no mes de novembro.

Durante o curso escolar celebraranse, como mínimo, as seguintes conmemoracións:

- 25 de novembro de 2015: Día Internacional contra a Violencia de Xénero.
- Do 1 ao 11 de decembro de 2015: conmemoración da Constitución e do Estatuto de Autonomía de Galicia.
- 10 de decembro de 2015: Día da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- 30 de xaneiro de 2016: Día Escolar da non Violencia e da Paz.
- 8 de marzo de 2016: Día Internacional da Muller Traballadora.
- 15 de marzo de 2016: Día Mundial dos Dereitos do Consumidor.
- Do 7 ao 11 de marzo de 2016: Semana da Prensa. Un día desta semana traballarase na aula con xornais.
- Entre o 18 e o 22 de abril de 2016: Día do Libro.
- 7 de abril de 2016: Día Mundial da Saúde.
- 9 de maio de 2019: Día de Europa.

- Do 9 ao 17 de maio de 2019: Semana das Letras Galegas.

- 5 de xuño de 2016: Día Mundial do Ambiente.

Ademáis de todas estas actividades, non se descarta que se leven a cabo outras actividades non planificadas e que puideran xurdir por diversos motivos (actuacións, concertos, exposicións...).

13. REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN

A avaliación está en constante revisión e modificación, segundo o tempo e as necesidades do alumnado.Co obxecto de establecer unha valoración inicial para alumnado que necesita recuperar pendentes de cursos anteriores, realizaranse probas inicias que marcarán o punto de partida para o seu tratamento individualizado Esta valoración farase en colaboración co equipo de orientación do centro, quen determirará o mellor proceder en cada caso.

Segundo as características do alumnado que teña pendentes algunhas materias do curso ou cursos anteriores seguirase o seguinte procedemento:

1.- Analizar as dificultades que presenta o alumno/a e as causas da súa repetición.

2.- Segundo estas dificultades tomaremos as seguintes medidas: Apoio dentro e/ou fóra da aula polo mestre de PT/AL. Apoio dentro da aula por un mestre de apoio. Apoio individualizado impartido polo mestre – titor:

- Adaptación dos contidos ao seu nivel de competencia curricular.
- Adaptación dos contidos ás súas características persoais e sociais.
- Adaptación de elementos non prescriptivos do curriculum:

  - Secuenciación de contidos.
  - Adecuación da metodoloxía.
  - Adecuación das formas e instrumentos de avalización.
  - Adecuación da organización da aula.
  - Adecuación de recursos e materiais necesarios para a súa aprendizaxe.

3.- Despois da repetición de curso e esgotadas todas as medidas ordinarias, reunirase o equipo docente para tomar a decisión da realización dunha posible adaptación curricular individualizada.